

NESTNIK

Letnik XX.

Celovec, petek, 22. oktober 1965

Štev. 43 (1221)

Ob dnevu
Združenih narodov:

Dvajset let Ustanovne listine OZN

Vsako leto obhajamo 24. oktober kot dan Združenih narodov, ker je tega dne leta 1945 večina držav, takratnih članic OZN podpisala Ustanovno listino, ki je s tem dnem tudi začela veljati kot temeljni zakon mednarodne politike. Letos slavimo torej dvajsetletnico tega važnega dokumenta in je na mestu, da si nekoliko ogledamo zgodovino Ustanovne listine OZN.

Prva zamisel o svetovni organizaciji se je pravzaprav porodila že leta 1941, ko sta ameriški predsednik Roosevelt in predsednik britanske vlade Churchill podpisala tako imenovano »Atlantsko ustanovno listino«, ki je kasneje služila za osnovo tudi pri sestavljanju Ustanovne listine OZN. Pobudo za ime organizacije pa je dal Roosevelt, ki se je ves čas ogreval za ustanovo, katere naj bi v bodoče preprečevala vojne; ob neki priložnosti je namreč sile, ki so se med zadnjo vojno bojevale proti Nemčiji in njenim zaveznikom, imenoval »združeni narodi« in ta pojem so pozneje prenesli na OZN — Organizacijo združenih narodov.

Prvo »deklaracijo združenih narodov« so objavili leta 1942, osnove za ustanovitev nove svetovne organizacije, ki naj bi bila mnogo popolnejša kot nekdanje Društvo narodov, pa so izdelali na konferencah v Moskvi, Teheranu in Jalti, medtem ko so Ustanovno listino OZN začeli pripravljati leta 1944 v Dumbarton Oaksu. Sicer so se že takrat pojavile številne težave, ki so jih odstranili le s kompromisi in koncesijami, vendar je delo kljub temu hitro napredovalo in 25. aprila 1945 so se v San Franciscu zbrali predstavniki 46 držav, da bi ustanovili Organizacijo združenih narodov. Po dolgih pogajanjih, kjer je šlo predvsem za sklepe o pravicah velikih in malih držav, so sestavili in svečano podpisali Ustanovno listino ter jo razposlali državam članicam, od katerih jo je večina ratificirala 24. oktobra pred dvajsetimi leti. Ze dva in pol meseca pozneje — 10. januarja 1946 — je bilo v Londonu sklicano prvo zasedanje Glavne skupščine OZN.

Od teh zgodovinskih dogodkov je minilo dvajset let, v katerih je OZN več ali manj uspešno uveljavljala načela svoje Ustanovne listine. Ta načela, ki so se rodila v hudih preizkušnjah druge svetovne vojne, predvsem določajo

• da ima vsak narod pravico izbrati si tako obliko oblasti, v kakršni sam želi živeti;

• da se mora vrniti suvereno pravico samoodločanja in samoupravljanja vsem tistim narodom, ki jim je bila nasilno odvzeta;

• da se mora opustiti uporaba sile pri urejanju mednarodnih odnosov;

• da je treba razvijati mednarodno sodelovanje za gospodarski napredek in socialni razvoj.

Ta načela so oblikovala svetovni razvoj v minulih dvajsetih letih in se danes v svetu razvijajo naprej kot načela mirvoljubne koeksistence. Drži, da so Združeni narodi v teh letih preživeli mnogo kriz in viharjev, toda prav tako je res, da so v nešteti

GENERALNI SEKRETAR OZN U TANT:

Prepoved širjenja atomskega orožja je najresnejši problem današnjega sveta

Po dobrih treh tednih se je ob koncu minulega tedna zaključila splošna razprava Glavne skupščine OZN, v kateri je sodelovalo rekordno število (101 od skupno 117) šefov delegacij. V splošni debati se je izkristaliziralo veliko političnih ocen, stališč, argumentov in metod, ki jih bodo zdaj podrobneje proučili, ko bodo tako v specialnih debatatah na plenarnih zasedanjih kakor tudi na sejah sedmih skupščinskih odborov posvetili pozornost konkretnim problemom.

Največjo pozornost bo pri bodočih razpravah nedvomno vzbujalo delo v političnem odboru, katerega debato je v ponedeljek začel generalni sekretar OZN U Tant. Ob tej priložnosti je opozoril na to, da je vprašanje prepovedi širjenja atomskega orožja morda naj-

resnejši problem, pred katerim stoji zdaj svet. Zato je pozval vse dežele — liste, ki imajo atomsko orožje in tudi one, ki ga nimajo — naj delajo v skladu s svojimi interesi in interesi človeštva. Predlagal je, naj bi sklenili nekakšen začasni dogovor o prepovedi širjenja atomskega orožja, ki bi omogočil, da bi se potem mirneje lotili sestavljanja formalne pogodbe.

Kot prvi govornik je sovjetski delegat Fedorenko izjavil, da je Sovjetska zveza naklonjena sklenitvi pogodbe, po kateri bi smele imeti atomsko orožje samo države, ki ga že imajo, namreč Amerika, Sovjetska zveza, Velika Britanija, Francija in Kitajska. Odločno pa se je izrekel proti vsem poskusom, da bi se do tega orožja prikopala tudi Zahodna Nemčija.

Tudi v Ameriki protesti proti vojni v Vietnamu

Ob koncu minulega tedna je zajel Ameriko val množičnih protestov proti vojni v Vietnamu. Doslej so svoje nasprotovanje tej vojni izražale le posamezne osebnosti in manjše skupine predvsem iz krogov ameriških izobražencev, ki so od predsednika Johnsona in njegove vlade zahtevali, da mora napraviti konec vojaški intervenciji v Vietnamu. Zdaj pa je odpor proti vietnamski vojni zajel tudi široke množice ter se manifestiral na velikih protestnih demonstracijah, ki so se od petka do nedelje minulega tedna odvijale po številnih ameriških mestih.

Začelo se je v petek v Kaliforniji, kjer se je več kilometrov dolga kolona demonstrantov pomikala proti vojaškemu oporišču Berkeley, ki je glavno zbirališče vojakov, katere pošiljajo na bojišče v Vietnam. Demonstranti so nosili seboj napise, s katerimi so zahtevali: »Nobenih imperalističnih vojn več!« — »Amerika ven iz Vietnam!« Podobno je bilo tudi v raznih drugih ameriških mestih, kjer se je prav tako več desetisoč ljudi zbralo na ulici, da javno izpričajo svoj odpor proti umazani vojni v Vietnamu.

Pri protestnih demonstracijah je sodelovala tudi mladina, ki se po-

sebnostno odločno upira vpoklicem v vojsko, ker noče sodelovati v vojni, katero smatra za »umazano in zločinsko«. V New Yorku je eden izmed mladih demonstrantov javno raztrgal svoj vpoklic k vojakom, češ da je prepričan, da vodi Amerika v Vietnamu »nepravilno in zločinsko vojno«, zato smatra za svojo pravico in dolžnost upreti se temu, da bi sodeloval pri takem zločinu.

Vlada in politični krogi v Washingtonu se sicer še vedno skušajo tolažiti s trditvijo, da izraža odpor proti ameriški politiki v Vietnamu le »neznamen del prebivalstva«, toda ne morejo več prikriti zaskrbljenosti,

Nedeljske volitve na Tirolskem ...

Minulo nedeljo so na Tirolskem volili nov deželni zbor, v Innsbrucku pa so bile hkrati tudi volitve v mestni svet. V glavnem se je tudi tokrat pokazalo, da se pretežna večina volivcev nagiba k obem velikim strankam, ki sta število svojih glasov spet znatno povečali, medtem ko je FPÖ utrpela občutno izgubo. Zmagovalec tirolskih volitev je nedvomno ÖVP, kateri je uspelo znova pridobiti dvetretjinsko dvečino v deželnem zboru. KP za deželni zbor ni kandidirala, marveč je svoje pristaše pozvala, naj glasujejo za socialiste, ki so število svojih glasov sicer povečali za 3 tisoč 700, kljub temu pa zgubili enega od dosedanjih 11 sedežev, kakor je en sedež zgubila tudi FPÖ, ki bo imela v novem deželnem zboru le še enega zastopnika.

Pri občinskih volitvah v Innsbruck-

ku sta ÖVP in SPÖ obdržali dosedanje število odbornikov (ÖVP 23, SPÖ 13), medtem ko je FPÖ zgubila eno od prejšnjih štirih odborniških mest, katero si je osvojila KP, ki bo s tem spet zastopana v innsbruckem občinskem svetu.

... in v Beljaku

Prav tako v nedeljo so volili nov občinski odbor tudi v Beljaku, kjer je bila spet FPÖ tista, ki je zgubila. Socialisti so svojo dosedanjo večino 18 odbornikov povečali za nadaljnji mandat in tudi ÖVP je uspela dobiti 1 odbornika več, tako da jih bo imela v novem odboru devet. KP je obdržala svoja dosedanja dva sedeža, medtem ko je padlo zastopstvo FPÖ od 4 na 3 mandate. Zaradi tega je ogrožen tudi FPÖ-jevski sedež v mestnem svetu.

primerih dosegli lepe uspehe — posredovanje v raznih lokalnih sporih, boj proti kolonializmu, daljnosežni program tehnične pomoči itd. — ki so najboljše potrdilo življenjske in akcijske sposobnosti svetovne organizacije. Dejstvo, da se je število članic medtem skoraj potrojilo (od prvotnih 46 na 117), pa dovolj jasno priča, kako važen instrument miru in napredka predstavlja OZN, ki letos stopa v tretje desetletje svojega obstoja — kot moralna sila vseh tistih ljudstev, ki so se že pred dvajsetimi leti odločila, da »obvarujejo prihodnje rodove pred šibo vojske«.

Avstrijski državni praznik

Letos bomo 26. oktobra prvič obhajali kot državni praznik republike Avstrije, medtem ko je doslej veljal kot Dan avstrijske zastave spominu na dan, ko je leta 1955 zadnji zasedbeni vojak zapustil našo državo in je Avstrija dokončno postala svobodna in neodvisna. Zvezna vlada je naslovila na prebivalstvo poziv, naj 26. oktobra izobesi zastave, sama pa bo tega dne položila venec pred spomenikom žrtvam boja za svobodo Avstrije, medtem ko se bosta parlament in zvezni zbor sestala na slavnostni seji, kjer bosta govorila zvezni prezident in predsednik parlamenta. Poleg tega bodo proslave državnega praznika še po šolah in pri vojski.

Kakor je treba pozdraviti dejstvo, da bo končno tudi Avstrija imela svoj državni praznik, pa je hkrati nerazumljivo, da ta praznik v resnici niti ne bo praznik marveč navaden delovni dan. V vladni koaliciji namreč še niso uspeli doseči ustreznega sporazuma, ker se zastopniki gospodarstva ob podpori ÖVP dosledno upirajo temu, da bi 26. oktober uzakonili kot plačan dela prost dan, kakor bi odgovarjalo pravemu državnemu prazniku.

Kljub temu, da so gotovim krogom očitno bolj pri srcu osebni dobički kot splošne koristi domovine, pa bo pretežna večina avstrijskega ljudstva obhajala praznik v zavesti utrjevanja zvestobe do svobodne in demokratične domovine — republike Avstrije.

Nacionalistična gonja mora biti prepovedana

V Trstu je ena izmed komisij deželnega sveta avtonomne dežele Furlanije-Juljske krajine razpravljala o predlogu slovenskega svetovalca dr. Škerka, kateri je predlagal, naj bi se deželna vlada zavzela pri osrednji vladi v Rimu za sklenitev zakona, ki bi prepovedoval javno hujskanje k narodnostni ali plemenski nesrpnosti in sovraštvu. Pri tem je opozoril, da je bilo v povojnih letih v Trstu in drugod dosti primerov izzivanja in ščevanja na narodnostno nestrpnost, kar je povzročilo ogromno gorja zlasti Slovcem. Takih akcij se gotovi krogi lotevajo samo zato, ker se zavedajo, da jih po sedanjih zakonih niti ni mogoče preganjati in kaznovati. Zato je nujno potreben zakon, ki bo postavil pod kazen pojave nacionalizma, kateri škodujejo mirnemu sožitju med obema narodnostima v deželi, poleg tega pa kvarno vplivajo tudi na odnose med sosednjima državama.

Predlog slovenskega odbornika so podprli zastopniki vseh v komisiji zastopanih strank razen neofašistov in liberalcev; pa tudi predstavnik liberalcev bi predlog podprl, če bi šlo samo za resolucijo, ne pa za osnutek zakona.

Predlog slovenskega odbornika so podprli zastopniki vseh v komisiji zastopanih strank razen neofašistov in liberalcev; pa tudi predstavnik liberalcev bi predlog podprl, če bi šlo samo za resolucijo, ne pa za osnutek zakona.

Zahodnonemška vladna koalicija je bila skovana s sporazumom kompromisov

Ludwig Erhard se je v sredo, ko ga je parlament znova izvolil za kanclerja, sicer kazal zadovoljnega, toda na njegovem obrazu so se videli tudi sledovi, ki so jih zapustili minuli štirje tedni in še posebno zadnji dnevi oziroma zadnje ure pred odločilnim zasedanjem. Napovedi političnih opazovalcev, da bodo pogajanja za sestavo nove zahodnonemške vlade po letošnjih državnozbornih volitvah posebno težavna, so se namreč izpolnile in so danes vsi prizadeti lahko veseli, da doseženi sporazum o vladni koaliciji ni zahteval še več žrtev.

Pot do tega sporazuma, ki so ga dosegli šele v noči od torka na sredo, ni bila lahka, kakor je zdaj tudi težko govoriti o tem, kdo je zmagovalec in kdo je premagan. Eno vsekakor drži: sporazum je zgrajen na samih kompromisih — Erhard je sicer obdržal svojega zunanega ministra Schröderja, je pa moral popustiti napram FDP, katere predsednik Mende je spet postal vicekancler in minister za vsenemška vprašanja; FDP je sicer dosegla svoj cilj, vendar se je morala obvezati, da ne bo več napadala predsednika bavarske CSU Straussa; končno se je morala CSU sicer pokoriti večinski CDU, pač pa je dosegla, da bo imel njen predsednik »čisto srajco« tudi v očeh FDP.

V tej trojni koaliciji torej ne more biti govora samo o zmagovalcih in tudi ne samo o poraženih; vsi so tako eno kot drugo. Bistveno drugačen pa je nastali položaj za skoraj 90-letnega Adenauerja, ki je še vedno predsednik CDU. Kljub svoji visoki starosti je hotel svoja načela uveljaviti tudi pri sedanjih pogajanjih, vendar se je Erhard izkazal za močnejšega in s tem ustvaril zase ugodno izhodišče, ko bo stranka prihodnje leto iskala novega predsednika.

TA TEDEN V MINISTRSKEM SVETU:

Boj za pravičen državni proračun 1966

Danes opolnoči poteče rok, do katerega mora zvezna vlada doseči sporazum o osnutku državnega proračuna za leto 1966 in ga predložiti parlamentu. Finančni minister je svoj osnutek predložil vladi v torek minulega tedna. Po njegovem bi imel prihodnji letni državni proračun nad 700 milijard šilingov skupnega obsega in bi bil razdeljen na redni, izredni in eventualni proračun.

Z razpravo o proračunu je vlada začela v ponedeljek in v ta namen predvidela pet sej, ki so trajale vse do danes. Te seje so potekale v izredno napetem ozračju. Že pred temi sejami se je namreč pokazalo, da vsebuje osnutek finančnega ministra tako vrsto odprtih vprašanj kot pa postavk, ki bodo šle očitno v breme delovnih ljudi. Zato so socialistični člani vlade že v torek minulega tedna izjavili, da odklanjajo proračun, ki predvideva vrsto podražitev, ker se bori proti vsaki vrsti podražitve.

Zadržanje finančnega ministra in ÖVP, preden je osnutek prišel pred ministrski svet, kaže, da sta hotela postaviti socialiste pred dejstvo, da proračun za leto 1966 ne bo obremenjeval krogov privatnega kapitala in da morajo biti njegovi izdatki pokriti po poti podražitev mleka in bencina ter po poti zvišanja potniških tarif železnice in poštnega avtobusnega prometa. Finančni minister je imel osnutek proračuna s tako tendenco doliskan že 27. septembra, preden je sploh dosegel z vsemi ministrskimi kolegi sporazum o njihovih zahtevah do proračuna. Ta osnutek je ÖVP odobrila na svojem posvetovanju na Semmeringu, narkar je šele prišlo do pogajanj finančnega ministra z notranjim ministrom in ministrom za promet, ki sta oba socialistična. Socialističnim članom vlade je finančni minister osnutek izročil šele 12. oktobra, četrte ure pred sejo ministrskega sveta, ki naj bi ga obravnavala.

S takim namenom je torej ÖVP zelo jasno postavila kretnice za potek pogajanj o proračunu, ki zahteva najskrbnejše priprave in pripravljenost vseh krogov, da se na eni strani ustavi naraščajoči val podraževanja in padanja kupne moči šilinga, po drugi pa da se prepreči, kar se je zgodilo letos, ko dejanski dohodki države daleč zaostajajo za napovedmi in pričakovanji pro-

računa za tekoče leto. Po svojem konceptu ÖVP zahteva to pripravljenost le od delovnih ljudi. Po osnutku naj bi delovni ljudje prevzeli na svoje rame podražitev mleka za 25 grošev pri kilogramu in podražitev potniških tarif železnice in pošte za 25 do 30 %. Po drugi strani pa ÖVP od kmetijstva zahteva, naj pristane na 25-odstotno skrajšanje sredstev „zelenega načrta“, železnica in pošta pa naj omejita izdatke za investicije, ki so v teku ter izdatke za vzdrževanje svojih poslopij in naprav. Poleg tega hoče ÖVP še podražitev bencina in zvišanje davka na mineralna olja za 20 grošev pri litru. Istočasno pa ÖVP kategorično odklanja sleherni zvišanje davka na premoženje, ki ga plačujejo predvsem krogi

finančnega, industrijskega in trgovskega kapitala, kar bi bil njihov prispevek k stabilizaciji državnega proračuna ter k stabilizaciji cen in kupne moči šilinga.

Vladna borba med ÖVP in socialisti za proračun 1966 je v pravem pomenu besede borba za stabilnost cen in šilinga. Zagotovitev te stabilnosti je velika nujnost, kajti od novembra 1962 naprej, odkar se je v ÖVP uveljavil Klaus-Withalmov gospodarsko-politični kurs, so se življenjske potrebe podražile za 11,4 %, šiling pa je zgubil 7 grošev svoje vrednosti. Istočasno pa je sedanja vladna borba tudi borba za polno zaposlitev prebivalstva in za uspešen razvoj ne le kmetijstva, marveč celokupnega gospodarstva. Država oz. javna roka je pri nas eden največjih in tudi najstanovitnejših investitorjev. Njene investicije pridejo v korist celokupnega gospodarstva, ker mu dajejo iniciative za njegov razvoj. Največje koristi od tega pa ima nedvomno privatni sektor gospodarstva, zato je nemogoče, da še naprej sadove dela in kupne moči avstrijskega prebivalstva nalaga v svojih bankah doma in v inozemstvu, državi pa odreka prispevek za proračun v sorazmerno enaki višini, kakor ga plačujejo delovni ljudje.

Finančni minister proti zahtevam dežel in občin po boljšanju finančne moči

Razdelitev donosa dohodninskega, mezdnege in prometnega davka ter davkov na kapitalni donos, na pivo, vino, mineralna olja, motorna vozila, pridobitev zemljišč ter na dediščine in darila je že od leta 1948 naprej, ko je bil sklenjen prvi tozadevni zakon, vedno spet predmet nesoglasij in napetosti med finančnim ministrstvom kot predstavnikom zvezne vlade ter deželnimi vladami in občinami, ki si donos teh davkov delijo po določenem ključu. Ker obveznosti in naloge zveznih dežel in občin stalno naraščajo, se le-te neprenehno borijo za večji delež na donosu teh davkov, čemur pa se finančno ministrstvo trdovratno upira.

Letos so zvezne dežele in občine ponovno zahtevale boljšo udeležbo na donosih teh davkov. Njihovo pričakovanje, da bi se ključ razdelitve, kakor je po zakonu o finančnem sporazumu v veljavi od leta 1963, izboljšal z novim zakonom, je vendar splavalo za nekaj

let po vodi. Finančni minister dr. Schmitz je na to zahtevo v petek kratko in malo odgovoril, da je ne more upoštevati in da nov ključ razdelitve donosov omenjenih davkov ne pride v poštev pred letom 1968. Zvezne dežele in občine tudi ne morejo računati na prispevke zvezne vlade izven finančnega sporazuma, ki jih zadevni zakon predvideva.

Trdi »ne« finančnega ministra na docela upravičeno zahtevo postavlja parolo ÖVP o decentralizaciji državnih pristojnosti v prid zveznih dežel in občin na laž. ÖVP hoče luknje v državnem proračunu krpiti z denarji, ki bi jih morala država deliti z zveznimi deželami in občinami in noče, da bi le-te dobile več samostojnosti. ÖVP pa tudi noče, da bi država zvišala svoje neposredne davke, kakor so to davki na premoženje, na korporacije in na tobak ter carine in pristojbine, s katerimi so predvsem obremenjeni kapitalno močni krogi v državi.

Avstrijske carinske olajšave za Jugoslavijo

Ob sklepanju nekaterih sporazumov v zvezi z blagovno izmenjavo v okviru trgovinske pogodbe med Jugoslavijo in Avstrijo za gospodarsko leto 1965-66 je bil za nekatere vrste blaga, ki jih Jugoslavija izvažata v Avstrijo, določen sproščeni postopek za izdajanje uvoznih dovoljenj. Seznam blaga, ki ga je mogoče uvažati po sproščeni postopku, je bil vključen v že obstoječo avstrijsko carinsko-pooblastilno blagovno listo, ki je bila medtem ustrezno redigirana.

Prvotno bi morale dogovorjene olajšave stopiti v veljavo že 1. oktobra 1965. Ker pa so pri ratifikaciji sporazuma manjkale še nekatere formalnosti, bodo dogovorjene olajšave stopile v veljavo 1. novembra 1965.

Do oktobra 1964 je v avstrijskem uvozu iz Jugoslavije veljal postopek takolimenovanega avtomatičnega izdajanja dovoljenj. Le-ta je bil ukinjen in nadomeščen z že omenjenim sproščenim carinskim pooblastilnim postopkom. V decembru 1964 je Avstrija razširila uporabo carinskih oprostitvev tudi na blagovni promet med Jugoslavijo in Avstrijo. Blagovno izmenjavo z Jugoslavijo je vključila v postopek avtomatičnega izdajanja uvoznih dovoljenj, ki ostane v veljavi do uveljavitve novega carinskega pooblastilnega sistema oz. njegove ratifikacije.

Novo pri navedenem pooblastilnem postopku, ki ga bodo pričele carinarnice uveljavljati pri uvozu iz Jugoslavije, je to, da so za nekatere vrste blaga potrebna še izjavna spričevala, kar pa velja tudi še za vrsto drugih držav. Vsekakor pa je pričakovati, da bodo te carinske olajšave zelo blagodejno vplivale na povečanje blagovne menjave med Avstrijo in Jugoslavijo.

NA DUNAJU PRIHODNJI TEDEN:

Kongres mednarodne letalske zveze

Drugič v zgodovini Mednarodne letalske zveze bo Dunaj prizorišče njenega vsakoletnega kongresa. Od ponedeljka do petka bo na Dunaju zbranih okoli 300 delegatov 80 letalskih družb z vsega sveta, ki so članice Mednarodne letalske zveze (IATA). Kongres, ki ga bo začel zvezni prezident Jonas, bo obravnaval pereče probleme sodobnega letalstva, kakor so to zlasti problemi velikih reaktivnih letal in problemi tarifne politike. Letalske družbe, ki so članice IATA, imajo namreč mednarodno za vse včlanjene družbe veljavne letalske liste, kakor imajo tudi enake transportne pogoje za letalske potnike. Z naraščajočim letalskim prometom pa naraščajo tudi tekoči problemi družb, ki jih zveza rešuje na svojih vsakoletnih kongresih.

Mednarodna letalska zveza je bila ustanovljena leta 1919 s strani letalskih družb Dan-

ske, Švedske, Norveške, Nemčije, Anglije, Francije in Holandske. Avstrija je s svojo letalsko družbo OeLAG v IATA vstopila začetkom leta 1927, tik pred prvim kongresom IATA na Dunaju. Takrat je mednarodna letalska zveza štela 18 članic. Z nadaljnjim razvojem letalstva je naraščalo tudi število letalskih družb in članic IATA. Sedaj jih šteje skupno že 94 in sicer 83 polnih in 11 asociiranih članic. Vzhodnoevropske letalske družbe niso članice IATA.

S tem kongresom bo prevzel predsedstvo Mednarodne letalske zveze predsednik Avstrijske letalske družbe AUA dr. Lambert Konsensegg in ji predsedoval do prihodnjega kongresa. Po navadi pripade namreč predsedstvo tisti družbi oz. članici, ki je gostitelj kongresa. Letos pa je to AUA.

POŠIROKEM SVETU

DUNAJ. — Pred dunajskim poročnim sodiščem se je v ponedeljek začel proces proti 25-letnemu študentu Güntherju Kümelu, ki je obtožen, da je pri demonstracijah 31. marca v zvezi s profesorjem Borodajkevyczem pobil na tla 67-letnega Ernsta Kirchwegerja, kateri je na posledičnih dva dni pozneje umrl. Kümel je zaradi svoje neonacistične dejavnosti že večkrat prišel v konflikt z zakonom, vendar je vedno našel zelo mile sodnike.

KARLSRUHE. — Pred vrhovnim zahodnonemškim sodiščem v Karlsruhe se je pred dnevi začel proces, ki je današnje razmere v Zahodni Nemčiji pokazal v zelo zanimivi luči. Obtožen je 39-letni Werner Pätch, pripadnik zahodnonemške obveščevalne službe oziroma urada za varstvo ustave, kakor se ta ustanova uradno imenuje. Pred sodiščem se je znašel zaradi tega, ker je z razmerami, ki vladajo v tej ustanovi, seznanil javnost. Svoj „korak v javnost“ je obtoženec utemeljil s tem, da pred svojo vestjo ni mogel več zagovarjati razmer v ustanovi, v kateri imajo vodilna beseda bivši SS-ovci in pripadniki nacistične varnostne službe. Prav tako je obtoženec povedal, da je bil imenovan urad ustanovljen z namenom, da bi razkrinkoval nacistične pojave, v resnici pa so v njem našli zatočišče prav tisti ljudje, proti katerim naj bi se boril.

WASHINGTON. — Državni pravdnik v ameriški deželi Alabama je objavil poročilo, po katerem so pripadniki rasistične teroristične organizacije Ku-Klux-Klan obdolženi, da so zakrivilli dvanajst od skupno 17 rasističnih umorov tekom zadnjih dveh let v Alabami. Čeprav so krivci teh umorov znani in navadno tudi postavljeni pred sodišče, jih sodniki vedno oprostijo vsake krivde. Državni pravdnik je zdaj izrazil upanje, da se bo javnost vsaj na podlagi sedanjega poročila osvobodila svoje brezbriznosti do zločinskega divjanja Ku-Klux-Klana.

LEOPOLDVILLE. — Kongoški predsednik Kasavubu je razpustil dosedanja vlado pod predsedstvom Combeja ter za novega predsednika vlade imenoval Evarista Kimbo, bivšega notranjega ministra v secesionistični Katangi. Politični opazovalci menijo, da s tem še ni konec Combejeve politične kariere, marveč pričakujejo, da bo s svojo stranko prešel v opozicijo in nastopil kot kandidat na prihodnjih predsedniških volitvah. Ne izključujejo pa tudi možnosti, da se bo Combe spet vrnil v Katango in tam začel pripravljati novo politično bodočnost s ponovno odcepitvijo Katange od Konga, kar bi seveda imelo hude posledice za Kongo.

GORICA. — V italijanskem študijskem centru v Gorici je bilo zanimivo predavanje, na katerem je pater Pietro Castelli iz Milana govoril o „narodnostnih manjšinah v luči papežev enciklike Mir na zemlji“. Predavatelj je zagovarjal nujnost sožitja med večinskimi narodom in manjšino ter dejal, da manjšinskih vprašanj ne gre reševati na podlagi številčne moči manjšine, marveč na podlagi njene važnosti. Sožitje med večino in manjšino pa — kakor je poudaril — koristi ne samo utrjevanju odnosov med sosednimi državami, marveč tudi svetovnemu miru. Hkrati je govornik obsodil poskuse vsakršne asimilacije in potujčevanja manjšin. [Kaj če bi si izjave italijanskega pater zapisali za uho tudi gospodje pri celovškem ordinariatu!]

LIZBONA. — Portugalski opozicijski kandidati na bližnjih splošnih volitvah so zahtevali od vlade, naj neudugoma ukine cenzuro tiska, vsaj za čas volitev. Vlada naj tudi pooblasti funkcionarje opozicije, da lahko nadzirajo ves volilni potek. Če vlada teh predlogov ne bo upoštevala — je rečeno v stališču — potem bodo volitve spel navadna burka, kakor so bile tudi prejšnje. Glede portugalske kolonialne politike so predstavniki opozicije mnenja, da se je Portugalska zaradi svoje sedanje politike znašla osamljena na svetu, medtem ko je v kolonijah možna samo politična rešitev, soneča na načelih samoodločbe.

BONN. — Za 24. oktober pripravljajo bivši pripadniki SS veliko manifestacijo v zahodnonemškem mestu Rendsburg. Zahodnonemško združenje Irtev nacizma je ta srečanje SS-ovcev obsodilo kot nezastlano izzivanje in žalitev vseh demokratično mislečih prebivalcev Zahodne Nemčije.

HAVANA. — Od 3. do 10. januarja prihodnjega leta bo v Havani na Kubi prva konferenca solidarnosti azijskih, afriških in latinoameriških narodov. Pričakujejo, da se je bo udeležilo okoli 500 delegatov s treh celin.

LONDON. — Kot najvažnejšo in najnujnejšo nalogo današnjega sveta je predsednik britanske vlade Wilson imenoval sklenitev sporazuma o prepovedi jedrskega orožja. Glede Vietnama pa je Wilson dejal, da mora biti vsem zainteresiranim stranem jasno, da problema ni mogoče rešiti z vojaškimi sredstvi.

BEograd. — Na beograjskem sejmišču je bil zadnji soboto odprt VI. mednarodni sejem oblačarstva „Moda v svetu“, na katerem sodeluje 397 domačih in 111 tujih podjetij iz 17 dežel. Sejmu mode je priključen III. sejem pohištva in notranje dekoracije, na katerem razstavlja 65 jugoslovanskih in 10 inozemskih podjetij. Hkrati pa je bila odprta tudi sovjetska razstava blaga široke palete.

MOSKVA. — Sovjetska industrijska proizvodnja je v prvih treh četrtletjih tega leta v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta narasla za približno devet odstotkov. Največji porast je dosegla industrija sladkorja, katere proizvodnja se je podvojila. Večje uspehe je dosegla tudi kemična industrija ter proizvodnja hladilnikov in televizorjev.

VARŠAVA. — Predsednik Italijanske republike Saragat je bil na uradnem obisku na Poljskem, kjer je imel razgovore z vodilnimi poljskimi predstavniki. Ob tej priložnosti je prišlo do izraza, da sicer obstajajo različna stališča glede miru in sodelovanja, vendar pa pripadnost k različnim političnim sistemom ne onemogoča dvostranskega pogovora z namenom mednarodnega pomirjenja. Med svojim bivanjem na Poljskem je Saragat obiskal tudi bivše nacistično taborišče Auschwitz, kjer se je poklonil žrtvam nacizma.

PARIZ. — Kot važen mednarodni dogodek so ocenili obisk podpredsednika Združene arabske republike maršala Amerja v Franciji, kjer ga je sprejel tudi predsednik de Gaulle. Odnosi med ZAR in Francijo so se začeli boljšati, odkar se je Francija dokončno odpovedala svojemu kolonializmu in je priznala neodvisnost Alžirije.

V JUGOSLAVIJI:

V 8 mesecih 5,5 mil. tujih turistov

Kakor poroča Turistična zveza Jugoslavije, se je letos v Jugoslaviji izletniški in tranzitni turizem izredno povečal. Po podatkih obmejnih služb je v prvih osmih mesecih tekočega leta prispelo v Jugoslavijo 5,5 milijona tujih turistov.

Tako močnega porasta tujih turistov v Jugoslaviji letos nihče ni pričakoval. V prvih osmih mesecih je prišlo v Jugoslavijo za 2 milijona več inozemskih turistov kot lani celo leto. V prvih osmih mesecih se je zlasti močno povečalo število nočitev vzhodnoevropskih turistov v Jugoslaviji. Naraslo je za 96 odstotkov. V prvih osmih mesecih je šlo čez jugoslovansko mejo dvakrat več potniških avtomobilov kakor lani, število avtobusov pa se je povečalo za 30 odstotkov.

Ugoden razvoj luke Koper

V prvih devetih mesecih je luka Koper za beležila za 15 % več prometa kot v prvih devetih mesecih minulega leta. Skupno je bilo v luki pretovorjenega 608.515 ton blaga. Ker v mesecih oktober—januar promet v luki vedno narašča, pričakujejo, da bodo letos prekoračili plan, ki predvideva 700.000 ton prometa.

Letos je luka znatno povečala svoje kapacitete. V enem izmed skladišč je bila postavljena sesalna naprava za iztovarjanje žita, sojinega zdroba in podobnega sipkega blaga ter stroj za avtomatično polnjenje vreč z zmogljivostjo 1200 ton na dan. Največja pridobitev pa je bilo novo skladišče v izmeri 3600 kvadratnih metrov, kjer lahko skladiščijo 3000 ton sladkorja oz. ustrezno količino drugega blaga.

Struktura prometa v luki kaže močan porast uvoza in tranzita. Uvoz se je povečal od 368.938 na 413.892 ton, tranzit pa od 76.712 na 154.422 ton. Izvoz iz luke in razvoz sta letos nekoliko nazadovala, kar kaže na naraščajočo potrebo železniške proge, ki bo luko povezovala z njenim zaledjem. Od proge je sedaj zgrajenih okoli 15 km trase, pred kratkim pa je občinska skupščina Koper prevzela jamstvo za kredit v višini 8,33 milijarde dinarjev za pospešitev izgradnje železnice.

Kaj mladina rada bere

Če zasledujemo zanimanje otrok za branje, nenadoma naletimo na kopico odkritij. Ljubezen do knjige, gorečnost, s katero jo berejo, je med otroki zelo različna. Strokovnjaki, ki se poklicno ukvarjajo s temi vprašanji, so otroke razdelili na posamezne tipe, in sicer po knjigah, ki jih radi in največ berejo. Po starosti bralcev ločimo lahko pet skupin:

○ V prvo skupino sodijo otroci, ki jim je najbolj priljubljeno čtivo slikanica v stihih.

○ Največ otrok od 2 do 5 let pa je takih, ki iščejo stvarne vsebine, to so ponazarjanja vsakdanjih dogodkov iz družine in narave.

○ Tretja skupina zajema otroke od 4 do 9 let; to obdobje lahko imenujemo tudi dobo pravljic. Med otroki ločimo posamezne, ki berejo predvsem pravljice magične vsebine, navnoresnične ali pa strokovne.

○ Otroke od 11 do 15 let lahko smatramo, da spadajo v obdobje pustolovščin. Zelo jasno se v tej starosti ločijo knjige za dečke od knjig za deklice. Starejši mladinci te skupine pa že sami raje segajo po pustolovskih knjigah za odrasle.

○ V zadnji skupini so mladinci nad 15 let. Ti poleg naštetih zvrsti vedno pogosteje zahtevajo književnost za odrasle.

Poleg let vplivajo na mladino pri razvijanju osebnosti in bralskih želja tudi najrazličnejši zunanji vplivi. Predvsem okolje, v katerem živijo in knjige, katere imajo doma, pa tudi knjige, katere pogosto vidijo ali imajo možnost, da jih berejo. Otroci, ki določenih vrst knjig ne poznajo, se seveda zanje ne morejo navdušiti. Mladina lahko ceni in ljubi le to, kar se ji približa in s čemer se jo seznanja.

Knjiga in njen vpliv na mladino je torej neprecenljivega pomena, saj z njo lahko mladino usmerjamo, jo naučimo misliti in vzbudimo v njej nova nagnjenja. Zavedati se moramo, da bi otroci v svoji mladosti prebrali vsaj še enkrat toliko knjig, če bi jih imeli vedno pred očmi. Zato knjige v stanovanju ne pomenijo le okusne opreme, ampak hkrati in predvsem tudi najboljšega vzgojitelja — seveda pod pogojem, da so dobro izbrane.

Zdaj se spet začenja tisti letni čas, ko bodo večeri vedno daljši in bo več časa tudi za branje. V jesenskem hladu in posebno v zimskem mrazu bomo spet raje sedeli v toplo zakurjeni sobi, kjer nam bo najboljši prijatelj knjiga. Po njej bomo segali tako starejši kot tudi mlajši člani družine; nas vse bo zabavala in nas hkrati tudi učila.

Pri tem imajo starši še posebno nalogo: svojim otrokom morajo preskrbeti zanimivo in poučno branje. Celovška knjigarna »Naša knjiga« ima bogato zalogo mladinskih knjig za vse starostne skupine. Poslužimo se te možnosti! Otroci nam bodo hvaležni, če jih bomo razveselili z najlepšim darilom — knjigo.

Nobelovo nagrado za književnost

je prejel pisatelj Mihail Šolohov

Za eno leto je spet konec velikega ugibanja, komu bo švedska akademija znano prisojila Nobelovo nagrado za književnost. Prejšnji teden je padla odločitev: Nobelov nagrajenec za književnost za leto 1965 je postal znani sovjetski pisatelj Mihail Šolohov.

Švedska akademija znanosti v svoji odločitvi poudarja zlasti umetniško moč in celovitost, s katero je Šolohov v svojem epikalnem delu »Tihi Don« ustvaril zvesto umetniško podobo zgodovinskega obdobja v življenju sovjetskih ljudstev. Šolohov je —

Dr. Josip Vidmar sedemdesetletnik

Prejšni teden je v Ljubljani obhajal svoj 70-letni življenjski jubilej dr. Josip Vidmar, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ugledni slovenski pisatelj, kritik, prevajalec in politični delavec, ki je — kakor je ob tej priložnosti poudaril predsednik zvezne skupščine Edvard Kardelj — vedno vnašal v slovensko kulturno življenje zavest, da je prava kultura mogoča samo na stopnji splošno človeških kvalitet.

Čeprav je svoje življenje in delo posvetil kulturi in umetnosti, je Josip Vidmar v najtežjih časih slovenskega naroda stal tudi na političnem področju v prvih vrstah: bil je predsednik OF in predsednik prve slovenske vlade.

Ob svojem jubileju je bil deležen najvišjih priznanj in čestitk.

Med novimi knjigami

Pri založbi Claassen v Hamburgu (Zahodna Nemčija) je pred nedavnim izšla pesniška zbirka z naslovom »Dolgi čas« (Die lange Zeit), katere avtor je znani koroški pesnik Michael Guttenbrunner, eden največjih sodobnih pesnikov v Avstriji sploh, ki je bil pred leti deležen tudi visokega priznanja — Traklove nagrade.

Morda izgleda nekoliko čudno, da mora priznan avstrijski pesnik iskati založnika za svoje pesmi izven Avstrije. Toda pri Michaelu Guttenbrunnerju se to ni zgodilo prvič, tudi njegova prejšnja pesniška zbirka »Ungereimte Gedichte« (1959) je izšla pri isti hamburški založbi, ki je zdaj objavila njegove najnovejše stvaritve. Doma v Avstriji pa je doslej izdal le antologijo »Schmerz und Empörung«, ki je izšla leta 1946 pri koroški založbi Eduard Kaiser in je bila posvečena žrtvam zadnje vojne in nacističnega nasilja, ter leta 1956 svojo prvo samostojno pesniško zbirko »Opferholz« pri založbi Otto Müller v Salzburgu.

Kakor že njegovi prvi pesniški zbirki, tako so tudi sedanje pesmi Michaela Guttenbrun-

nerja ostra obsodba vsake oblike sile in nasilja, pogumna kritika vsega, kar ni resnično človečansko. Krivico brezobzirno imenuje krivico, pa naj bi se skrivala pod še tako lepim plaščem navidezne pravice in zakonitosti; neizprosnost ji trga krinko z obraza in jo brez olepšavanja prikazuje tako, kakršna je v resnici. Njegova pesem ni igra lepih besed, temveč je govorica trdih izrazov — ravno v tem pa je tudi veličina njegove umetniške izpovedi, ki se ne pusti ujeti v okove tradicije in konvencionalnosti.

V tej samonikli neizumetničeni govorici pripoveduje pesnik o svoji mladosti na Koroškem ter o grenkih doživljajih poznejših let, ko so mu zapor in vojna vtisnili pečat trpkosti; mehkejši postane šele takrat, ko se spominja svojih prijateljev, ko riše usodo malega zatiranega sočlovka, v katerem podoživlja in obsoja trpljenje vseh ponižanih in razžaljenih.

Skratka: tudi tokrat tisti Michael Guttenbrunner, katerega kritičnost včasih že meji na provokacijo.

Nagrada, ki znaša letos 282.000 švedskih kron (okoli 1,4 milijona šilingov), bo izročil Šolohovu švedski kralj na veliki svečanosti ki bo 10. decembra v Stockholmu.

Odločitev švedske akademije znanosti je izzvala v svetu zelo različne komentarje. Posebno v nekaterih zahodnih državah jo ostro kritizirajo, medtem ko so jo v Moskvi sprejeli z velikim veseljem in vidijo v tem priznanje celotni ruski književnosti. Istega mnenja so tudi v Franciji, kjer poudarjajo, da je Šolohov nedvomno eden največjih sodobnih pisateljev.

Novi Nobelov nagrajenec Mihail Šolohov se je rodil leta 1905, torej je najvišje priznanje, ki ga sploh more doseči književnik, prejel prav ob svoji šestdesetletnici. V štiridesetih letih literarnega ustvarjanja Mihaila Šolohova so njegova dela, med katerimi sta poleg »Tihega Dona« posebno znana romana »Zorana ledina« in »Človekova usoda«, prevedli že v 73 jezikov ter so doživela 678 izdaj.

Pravi sporočilo švedske akademije — prikazal vse faze revolucije in državljanske vojne v svoji domovini in izoblikoval galerijo nepozabnih likov. Potreboval je širina najst let, da je končal to močno književno delo, ki se začne s prvo svetovno vojno, zajema čas revolucije in državljanske vojne s tragično vstajo donskih kozakov, ki je glavna tema romana. Mihail Šolohov se, čeprav pozno, zaslužno pridružuje Nobelovcem kot eden največjih književnikov našega časa.

„STEKLENA PALAČA“ — SEDEŽ OZN

S prijaznim smehljajem na obrazu se je neki čokat moški približal rdečelasemu dekletu, ki je z visoko prekrižanimi nogami sedela na robu naslonjača v veliki hali palače OZN. Bila je izredno lepa, nosila pa je ozko črno obleko s precej drznim izrezom. Neznavec ji je nekaj zašepetal, dekle je prebledelo. Potem jo je vljudno prijel za roko in jo spremil do železne ograje, ki je nekakšna meja med ameriškim ozemljem in ozemljem OZN. Tu jo je pričakal newyorški policist, obveščen o zadevi po telefonu, in jo nemudoma odpeljal na komisariat.

Čokat in prijazno smehljajoč se moški je bil eden od številnih civilnih agentov OZN. Njegova naloga je paziti, da v bare, hodnike, salone in druge prostore, rezervirane za delegate, ne zaidejo sumljiva dekleta.

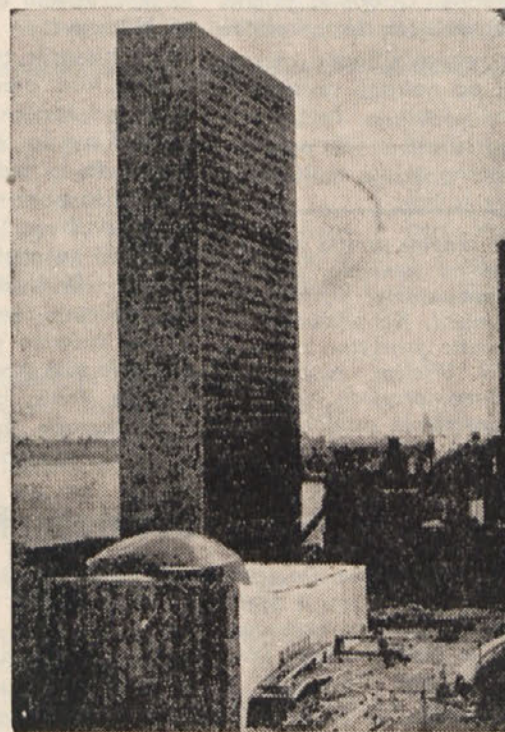
Naloga je vse prej kot lahka: kako ločiti diplomatovo ženo, tajnico afriškega ambasadorja ali sestrično siamskega delegata od dekleta na lovu za avanturami? Agenti, ki morajo skrbeti za varnost v notranjosti »steklene palače« — kakor na splošno imenujejo sedež Združenih narodov v New Yorku — imajo že tako in tako nemalo težav, da se spoznajo s številnimi rasami, bravami, narodnostmi, ki so v nenehnem sprevodu pred njihovimi očmi, da niti ne omenjamo tistih 6000 obiskovalcev, ki si vsak dan v trumah ogledujejo to znamenito palačo.

Sedež OZN je v svojem načelu »hiša, ki je odprta vsem« in televizija prenaša od začetka do konca vsako zasedanje Glavne skupščine. Toda nekaj je, za kar širša javnost ne ve in kamor je vstop prepovedan celo novinarjem — to je elgenten salon v 12. nadstropju, s široko verando, ki gleda na reko Hudson. Tu, na varnem pred radovednimi ušesi, razpravljajo delegati o najskrivnejših načrtih, tu se sklepajo sporazumi in pletejo zarote.

Za red v palači OZN skrbi šef protokola, katerega glavna naloga je, da pomirja preveliko vnemo svojih agentov. Predvsem mora paziti, da ne bi kak njemu podvržen policaj pomotoma zamenjal ambasadorja novousta-

novljene afriške države s črnim natakarnjem iz kavarne na vogalu Tretje ulice. Na tem mestu so namreč Afričani zelo občutljivi. Ena napačna kretnja ali nekaj neprimernih besed in »mister« U Tant — generalni sekretar OZN — bi takoj dobil uradni protest delegacije z zahtevo, da odslovijo »rasističnega« funkcionarja.

Sploh imajo agenti v OZN težko nalogo. Ker je sedež Združenih narodov teoretično teritorij, newyorška policija nima pravice vstopiti vanj in se mora zadovoljiti s tem, da nadzoruje področje z druge strani Prve ulice. V New Yorku je mnogo političnih emigrantov, ki bi, če bi se jim le ponudila priložnost, pobili delegate svoje dežele, uničili dokumente ali celo pogнали v zrak palačo. Zato so agenti OZN stalno pripravljani in dobro izurjeni. Med seboj se sporazumevajo prek radia, hodnike in dvorane v palači nadzorujejo s pomočjo posebnega televizijskega sistema, poleg tega nosijo pri sebi instrumente, ki ugotavljajo stopnjo radioaktivnosti v ozračju. Na pamet morajo znati vse podatke in fizično zunanost kakih tisoč mednarodnih političnih izzivačev. Od smrti generalnega sekretarja Hammarskjölda so tudi oboroženi. Pa niso

samo oni oboroženi: kljub izrecni in strogi prepovedi prihajajo številni diplomati — predvsem južnoameriški in afriški — na zasedanja s pištolami v žepih ali z bodalom, skritim za pasom.

OZN je ogromna organizacija. Vsak dan je treba umiti 4000 oken, izpetsti 25 km preprog, v štirih urah odgovoriti na 3000 mednarodnih telefonskih pozivov. Sedež Združenih narodov razpolaga tudi z lastno tiskarno, lastnim električnim generatorjem, posebnim vodovodnim sistemom in je tako popolnoma neodvisen od newyorških mestnih naprav.

Darujte

za visokošolski dom
KOROTAN!

Kdor pomaga
uresničiti to prepotrebno
ustanovo,
pomaga samemu sebi in
svojemu ljudstvu!

KULTURNE DROBTINE

○ Slovenski klub v Trstu, ki sodi med najbolj učinkovite oblike prosvetnega, kulturnega in družabnega življenja tržaških Slovencev, je prejšnji teden začel svojo četrti sezono. Za prvo prireditev so povabili znani tržaški slovenski pevski zbor »Jakob Gallus«, ki je izvajal pester spored. Za naprej pa bo vsak torkov večer izpolnjen z najrazličnejšimi prireditvami, s predavanji, razstavami, koncerti in drugim.

○ V celovškem Domu umetnikov je do vključno 1. novembra odprta razstava pod naslovom »Tiskana grafika«, ki posreduje zanimiv pregled ustvarjanja domačih umetnikov na posameznih področjih grafike. Razstavljena dela so nastala v posebni »grafični delavnici«, ki je bila ustanovljena pred štirimi leti in v kateri imajo umetniki na razpolago vse potrebne priprave.

○ Ameriški pisatelj Arthur Miller, ki je bil na letošnjem kongresu na Bledu izvoljen za novega predsednika mednarodne organizacije književnikov PEN, je te dni slavil svoj 50-letni življenjski jubilej.

○ Predstavniki organizacij likovnih umetnikov iz Celovca, Ljubljane in Vidma so se na posvetovanju v Celovcu sporazumeli o tesnejšem sodelovanju treh društev. Konkretno se so dogovorili za skupne razstave, ki bodo vsako leto izmenično v enem izmed treh mest, ki so sedeži društev. Prva taka razstava likovnih umetnikov iz Koroške, Slovenije in Videmske pokrajine bo prihodnje leto septembra v Celovcu.

○ Dunaj je bil minulo soboto prizorišče največje tatvine umetnin po drugi svetovni vojni. V galeriji akademije upodabljalnih umetnosti je bila ukradena slika holandskega slikarja Jana van Goyena, katere vrednost znaša milijon šilingov. Sumijo, da je tatvino izvedel 28-letni Peter Talkmit iz Bremena v Zahodni Nemčiji, ki je v zadnjih tednih ukradel na Dunaju že več umetnostnih dragocenosti.

○ V koroški Deželni galeriji v Celovcu je bila odprta razstava akvarelov in gvoščev iz lastne zbirke grafik.

○ Izvršni odbor UNESCO, organizacije OZN za prosveto, znanost in kulturo, je izključil Portugalsko za leto dni z mednarodnih konferenc te organizacije. Do izključitve je prišlo zaradi kolonialne politike, ki jo izvaja Portugalska.

○ V Londonu je bila razprodaja del francoskih impresionistov in raznih modernih slikarjev, pri kateri je dosegla rekord Cozannova slika »Maison a l'Estaque«, ki je bila prodana za 21 milijonov šilingov; Manetov »Kadilec pa je dosegel 12 milijonov šilingov.

Prostore, kamor je vstop dovoljen, si vsak dan ogleda na tisoče turistov; povprečno jih je 6000 na dan. Vstopnina znaša poldrugi dolar. Obiskovalce vodijo skozi prostore lepa in elegantna uniformirana dekleta, ki govore tekoče najmanj pet jezikov. Poleg tega si obiskovalec v palači OZN lahko kupi razne spominčke in znamke. Poštni urad OZN ima neprimerno večji promet kot na primer vaticanski ali sanmarinski; izdaje znamk so namreč omejene in njihova vrednost se v kratkem času podvoji ali potroji.

Ena najvažnejših osebnosti na sedežu Združenih narodov je ljubezniva gospa Eleanor Clark French, ki jo je newyorški župan svoječasnno imenoval »ministra za gostoljubje v OZN«. Med njene naloge spada na primer sprejemanje tujih diplomatov, ki prvič vstopijo v palačo OZN; pomagati jim mora, da se znajdejo v novem okolju. Prav tako mora delegatu poskrbeti stanovanje, kar v New Yorku ni tako lahko, poskrbeti mora za šolski pouk njegovih otrok, predvsem pa mora paziti, da ga nihče ne bo po nepotrebnem motil. Braniti mora delegate pred drznimi vozači newyorških taksijev, ki zahtevajo od članov OZN tri ali štirikratne cene od normalnih.

Za ilustracijo, na kaj vse mora paziti »minister za gostoljubje v OZN«: generalnega sekretarja U Tanta je drzno izkoristila neka newyorška družba, ki mu je dala v najem stanovanje po trikrat višji ceni kot jo dovoljujejo zakoni; plačevati ji je moral kar 1600 dolarjev najemnine na mesec. Po intervenciji gospe French se je moral lastnik stanovanja zagovarjati pred sodiščem, toda branil se je, češ da je U Tantova mačka — burmanska mačka neke znane, toda kot kaže, divje rase — uničila dragocene preproge in oblaginjene sedeže v njegovem stanovanju...

V NEDELJO VOLITVE V ZBORNICO KMETIJSKIH DELAVCEV:

Kmetijski in gozdni delavci bodo volili svoje poklicno zastopstvo

V nedeljo bodo kmetijski in gozdni delavci in nameščenci na Koroškem volili svoje poklicno zastopstvo, občni zbor zbornice kmetijskih delavcev. Za te volitve ima volilno pravico 7670 oseb, in sicer 4913 moških in 2557 žensk. Volilni upravičenci so vpisani v volilnih imenikih svoje občine, kjer bodo tudi volili.

Za nedeljske volitve so vložile tri stranke svoje kandidatne liste, in sicer:

● Lista sindikalistov in svobodnih delavcev in nameščencev v kmetijstvu in gozdarstvu — Liste der Gewerkschafter und der freien Arbeiter und Angestellten in der Land- und Forstwirtschaft (SPÖ). Nositelc liste je državni poslanec Herbert Pansi, dose-danj predsednik zbornice kmetijskih delavcev, na vodilnih mestih pa iz naših krajev še kandidirajo Jurij Mak iz Selskega Kota, Florijan Ojster iz Obirske in Tone Kajžnik iz Rožeka, in sicer na 7., 9. in 14. mestu. Ta lista je imela doslej v zbornici 15 izvoljenih zastopnikov.

● Skupna lista delavcev in nameščencev v kmetijstvu in gozdarstvu — Gemeinschaftsliste der Arbeiter und Angestellten in der Land- und Forstwirtschaft

(ÖVP), ki jo vodi poslanec v zveznem svetu Josef Salcher, z dvojezičnega ozemlja pa na izglednem mestu še kandidirata upravnik Franc Oberortner iz Tinj in dipl. ing. Josef Just iz Borovelj. Ta lista je dosegla pri zadnjih volitvah 10 zastopnikov v obnem zboru zbornice kmetijskih delavcev.

● Lista svobodnih delavcev in nameščencev v kmetijstvu in gozdarstvu — Liste der freien Arbeiter und Angestellten in der Land- und Forstwirtschaft (FPÖ), ki je doslej imela le 3 zastopnike v zbornici kmetijskih delavcev.

Volilni upravičenci bodo volili z uradnimi glasovnicami. Slovenski volivci bodo volili

Listo sindikalistov in svobodnih delavcev in nameščencev v kmetijstvu in gozdarstvu SPÖ

ker le-ta jamči njihovo socialno varnost in ker na njej kandidirajo kmetijski in gozdni delavci iz naših krajev, ki so slovenske narodnosti.

Rudolf Klaudus — sedemdesetletnik

V torek je šolnik, politik in umetnik gradiščanskih Hrvatov, šolski nadzornik v pokojni vladni svetnik prof. Rudolf Klaudus praznoval svoj sedemdesetletnik. S tem je svoj visoki življenjski jubilej praznoval eden najuglednejših rodoljubov gradiščanskih Hrvatov.

Po obisku ljudske šole in gimnazije se je Rudolf Klaudus odločil za umetniški in učiteljski poklic. Študiral je na Dunaju in v Zagrebu ter leta 1926 postal profesor risanja na glavni šoli v Keresturu. Leta 1945 je bil imenovan za nadzornika hrvaških šol na Gradiščanskem, ki jih je v letih navrh novo organiziral. Na tem mestu je ostal vse do svoje upokojitve leta 1960.

Kot rodoljub je bil v letih po prvi svetovni vojni med ustanovitelji »Hrvaških novin« ter sva leta sodeloval tudi pri izdajanju šolskih učbenikov v hrvaščini. Leta 1955 je ustanovil hrvaški šolski list »Mladost«. Po svojem političnem prepričanju je Klaudus sodil med napredno krilo gradiščanskih Hrvatov. Kot tak je v letih 1947—1949 izdajal njihovo glasilo »Naše selo«.

Rudolf Klaudus pa sodi tudi med najuglednejše slikarje Gradiščanske. Od leta 1926 član njihovega združenja je dobil leta 1931 državno nagrado za slikarstvo. V vseh teh dolgih letih je sodeloval na številnih slikarskih razstavah na Dunaju, po drugih avstrijskih mestih ter v Zagrebu in Bukarešti. Po letu 1945 je postal gonilna sila tega združenja in zbral okoli sebe vrsto mladih umetnikov. Lani smo njegova dela in dela združenja gradiščanskih likovnih umetnikov lahko občudovali na razstavi v celovškem Domu umetnikov.

K visokemu življenjskemu jubileju in k uspehom na njegovi šolski in umetniški poti Rudolfu Klaudusu tudi koroški Slovenci iskreno čestitam.

OB ROBU DOGODKOV:

„Črne ovce“ na meji

Prijateljstvo med narodi in mirno sožitje na meji je nekaj lepega in kulturnega. Vsakdo, ki razume tok časa, je vnet za to, proti so le posamezniki, ki so še vedno okuženi z miselnostjo »Herrenvolka« in gestapa. Zato tudi pretežna večina koroškega prebivalstva ne glede na svojo narodnostno pripadnost pozdravlja vedno obsežnejši razvoj prijateljskega sodelovanja med Koroško in Slovenijo, ki je hkrati eden bistvenih činiteljev za mir in sožitje obeh narodov v deželi.

Duh tega razvoja je razen izjem zakoreninjen tudi med organi javne varnosti in med obmejnimi organi na obeh straneh avstrijsko-jugoslovanskih mejnih prehodov. Kakor drugače v deželi naletimo vendar tudi med njimi še na »črne ovce«, ki jim je ta razvoj trn v peti. Najnovejši primer opravlja s tako »črno ovco« so imeli logovaški prosvetaši, ko so se v noči od nedelje na ponedeljek skozi Ljubeljski predor vračali s prijateljskega obiska na Gorenjskem in Dolenjskem. Ko so se prvi

Kljub vremensko izredno slabemu letu:

Tudi na Koroškem ugoden razvoj turizma

Na splošno smo vsi pričakovali, da spričo skrajno neugodnega vremena v turizmu ne bomo dosegli uspehov in dohodkov lanskega leta. Zato so podjetja in prebivalci, ki se bavijo s turizmom, tembolj prijetno presenečeni, ker na splošno v naši deželi nismo le dosegli števila lanskih turističnih nočitev, marveč smo tega celo precej preskočili. Kakor smo lahko brali, se je letos v prvih osmih mesecih število inozemskih turistov v naši državi povečalo za 8 % na 3,7 milijona, na Koroškem pa so se tu-

ristične nočitve povečale celo za 18,7 odstotka.

Kakor poroča koroška turistična zveza, smo samo v mesecu avgustu na Koroškem našli 4.384.656 turističnih nočitev, kar je za 252.627 nočitev več kot v lanskem avgustu. Če k tem nočitvam prištejemo še nočitve po campingih, smo prišli letos v avgustu na 5 milijonov nočitev. K temu porastu nočitev so največ prispevali inozemski turisti, na katere je letos odpadlo 245.176 nočitev več kot v lanskem avgustu. Število nočitev domačih turistov se je povečalo le za 7.451 nočitev.

Bilčovski prosvetaši so začrtali pot svojega zimskega dela

Začetkom oktobra se je odbor SPD »Bilka« zbral k seji, da prouči možnosti za razvoj zimskega dela na kulturno-prosvetnem področju. Sedaj, ko se pričenjajo večeri daljšati, je čas, da pričnemo razmišljati tudi o našem prosvetnem delu, za katerega so prihodnji zimski meseci posebno pripravni. Tega časa naši društveniki nočejo zamuditi in se bodo kakor vsako jesen prizadevali, da zdramijo tiste, ki v brezbriznem in malodušnem gledanju puščajo v nemar naše velike potrebe po izobrazbi in prosvetljanju.

Na svoji seji je odbor najprej obravnaval položaj in delo na odrskem, pevskem in instrumentalnem polju. Na odrskem polju je sklenil, da bo pripravil dve do tri prireditve. Za prvo igrjo, ki jo bo društvo igralo v decembru, so vloge že napisane. Odbor je sklenil, da bo čisti dobiček te prireditve podaril za popravo župne cerkve, ki jo sedaj po notranji restavraciji tudi zunaj popravljajo. To bo drugi doprinos društva za popravo tega našega vaškega kulturnega

somenika. Prvi prispevek, in sicer 700 šil., je društvo prispevalo že od prireditve Materinskega dneva.

Prva igra, ki jo bo društvo uprizorilo, bo »Podri križ«, glede ostalih iger pa dokonča odločitev še ni padla. Na polju zborovskega petja je društveni odbor ugotovil, da so bili pevci in pevke tudi v poletnih mesecih zelo marljivi, ker z vajami niso prenehali. Veliko zaslugo pri tem ima pevovodja Valentin Kapus, ki ga je odbor naprosil, da bi tudi naprej posvečal zboru isto pozornost kot doslej, da bodo društveni pevci vedno pripravljani za nastop, kadar bo potrebno. Društveni instrumentalni kvartet mora zaradi vpklica k vojakom začasno prekiniti svoje vaje, kar je zelo škoda, ker se je medtem že dobro izvežbal in žel za svoje nastope obilo pohvale tako s strani domačega prebivalstva, ka-

Občni zbor Kluba slovenskih študentov na Dunaju

V petek minulega tedna je imel Klub slovenskih študentov na Dunaju prvi sestanek v novem študijskem letu. Hkrati je imel klub tudi svoj redni letni občni zbor, na katerem je podal obračun o delu v minulem študijskem letu. Občnega zbora so se udeležili tudi člani kluba in rektor slovenskega visokošolskega doma pater Ivan Tomazič, univ. prof. Lojze Ude iz Ljubljane in starešina kluba odvetnik dr. Tone Jelen.

Občni zbor je obravnaval poročila odbornikov, sprejem novih članov, volitev novega predsednika in predloge za delo v tekočem študijskem letu. Za predsednika

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA
VABILO

Slovenski oktet

BO KONCERTIRAL

v soboto 23. oktobra ob 8. uri zvečer v hotelu RUTAR V DOBRILI VASI

v nedeljo 24. oktobra

ob 2. uri popoldne v KINODVORANI V BOROVLJAH
ob 8. uri zvečer v Kulturnem domu v LOČAH NAD
BAŠKIM JEZEROM

Vsi prijatelji slovenske pesmi pristrčno vabljeni!

Logovaški prosvetaši na prijateljskem obisku

Zadnjo soboto in nedeljo je Slovensko prosvetno društvo »Svoboda« v Logi vasi obiskalo Kulturno umetniško društvo »Ivan Cankar« v Virmašah, s katerim je sklenilo prijateljsko sodelovanje. Obiska so se predvsem udeležili društveni pevci pod vodstvom Hanzija Aichholzerja.

V okviru svojega obiska so priredili najprej koncert za dijake škofjeloške gimnazije, zvečer pa so imeli koncert v kulturnem domu v Virmašah. Na obeh koncertih so našli za svoje pesmi navdušene in hvaležne poslušalce. S svojim obiskom so utrdili prijateljstvo z virmaškimi prosvetaši in jih povabili na protiočviski v Logo vas.

V nedeljo se je logovaško društvo »Svoboda« podalo na Dolenjsko, kjer je obiskalo lepo urejeni grad Otočec na Krki in samostan Pleterje, kjer so Logovaščane pristrčno sprejeli, jih lepo pogostili in jih seznanili z zgodovino Dolenjske in samostana, ki je vso težko dobo druge

svetovne vojne stal na strani partizanov in za svobodo borečega se dolenjskega ljudstva. Lepemu sprejemu so se društveni pevci v obeh krajih oddolžili s šopkom naših koroških narodnih pesmi, ki jih znajo tako občuteno zapeti. Ob svojem povratku pa na naši strani Ljubeljskega predora niso doživeli le mrzel, marveč zelo nevljuden sprejem, o čemer poročamo na drugem mestu.

PRED DNEVOM MRTVIH:

Poziv avstrijskega Črnega križa

Kakor vsako leto bo tudi letos avstrijski Črni križ v času od 24. oktobra do 21. novembra po deželi zbiral denarne prispevke za vzdrževanje grobov žrtev prve in druge svetovne vojne. Razpoložljivi državni denarji ne zadostujejo, da bi vse vojaške grobove vzdrževali tako, kot si želimo. Veliko je bilo na tem področju že napravljenega in avstrijski Črni križ si prizadeva, da bi bil svoj nalogi kos. Srčna zadeva vseh Avstrijcev naj zato bo, da ohranimo spomin na vojne žrtve, ki so v zvestem izpolnjevanju dolžnosti darovale svoje življenje. Njihova imena ne smejo preiti v pozabo.

Avstrijski Črni križ zaradi tega poziva vse koroško prebivalstvo, da ne pozabi mrtvih v vojni, da odpre svoje srce za dobro delo ljubezni in kulture in da prispeva, kar lahko in rado prispeva, ko se bodo v prihodnjih dneh oglasili zbiralci.

Vsaki smrtni žrtvi vojne dostojen grob!

Poziv Zveze

koroških partizanov

Stojimo spet pred Dnevom mrtvih. Kakor vsako leto tudi letos naprošamo slovensko prebivalstvo, zlasti pa člane Zveze koroških partizanov, da poskrbijo za ureditev partizanskih grobišč na našem ozemlju. Posebno pazljivo posvetimo grobiščem padlih svojcev. Letos je dvajsetletnica osvoboditve izpod fašističnega jarma, zato naj bodo grobišča čistih, ki so v borbi proti fašizmu dali svoje življenje, dostojno negovana in za 1. november okrašana s cvetjem in gorečimi svečami.

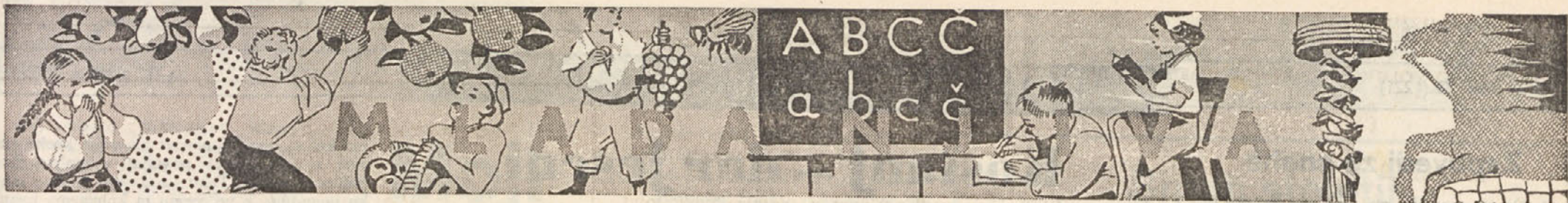
Zveza koroških partizanov bo položila vence na vseh štiridesetih grobiščih v zahvalo in spomin padlim za svobodo v borbi proti fašizmu.

Ohranimo padle partizane, ki so dali svoja mlada življenja za našo osvoboditev in svobodo, ki jo danes brez razlike uživamo vsi državljani, v večnem spoštovanju in hvaležnosti.

Vsem, ki pomagajo in ki bodo pomagali vzdrževati in negovati partizanska grobišča širom naše dežele, se za njihovo pomoč iskreno zahvaljujemo.

Glavni odbor

Izdajatelj, založnik in lastnik, Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: Celovec - Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Celovec - Klagenfurt 2, Postfach 124.

Hranilnik

Marija Vogelink

Kje so pravljice doma?

Od kod pridejo pravljice, vprašate.

In kje so doma, vprašate.

Povsod so doma, prav povsod.

Nekatere so doma v gozdu. Tam tičijo pod zelenim mahom in se zavijajo med želestenje listja. Podnevi se skrivajo, v mraku pa jih včasih opazite, ko huškeje iz skrivališča, da se poigrajo na jasi. In ponoči se ob luninem svetu sprehajajo med vejami.

Take pravljice je treba pripovedovati s tihim glasom, skoro šepetaje, sicer se prestrašijo in pobegnejo.

Nekatere pravljice so doma v poljih, med zrelim žitom in visokimi travami. Te je teže ujeti, ker tečejo z žitnimi valovi in bežijo z vznemirjenimi bilkami. One ljubijo sonce in svetle, tople dni.

Nekatere so spet doma v oblakih. V tistih kopastih, ki se leno prepeljavajo po nebu in so vsak trenutek drugačni. Zdaj so strašni medvedi, zdaj snežne ovčke, zdaj zmajji z devetimi glavami, zdaj spet gradovi s tremi vhodi, in potem drobni veseli možički.

Tudi vode imajo spravljenih kapljic na koše. S seboj jih nosijo in jih včasih naplavijo na breg med ločje in trsko; včasih pa jih odložijo v vollo vrbo.

Nekatere pravljice so doma v hiši. V kuhinji čepijo za loncem, ki cvrči; v sobi pod desko, ki zvečer zaškriplje in sama od sebe počti. V tečajih vrat so in včasih tenko zavilijo; in v temnih kotih se skrivajo v sencah, ki jih zvečer meče luč.

Nekatere so doma v vaših sanjah. Tih so prikrađajo vanje in se razigrano sprehajajo po njih vse do jutra. Zjutraj pa vzamejo gobo v roke in se zbršijo, preden se poslove in gredo spat.

Največ pravljic je doma v vaših glavica.

Skríte so in čakajo, da jih pokličete; da jih poveste mami in bratcu ali učiteljci. Čakajo, da jih napišete v dnevnik, v šolski zvezek za nalogo. Na tisoče jih čaka. Čakajo, da si jih izmislite. Poskusite!

groši pa so plesali in poskakovali, da je bilo veselje. Najmanjši so se sukali kakor vrtavke, veliki so se odkrkjali in zlasti neki srebrni tolar si je hotel pošteno ogledati široki svet. In res je tudi prišel v široki svet, to pa je uspelo vsem skupaj. Črepinje hranilnika so prišle v zabož za smeti, toda na omari je naslednji dan stal spet nov prašiček. V želodcu še ni imel niti groša, pa zato tudi ni mogel klopotati. Glede tega je bil podoben drugim, to je bil vsekakor začetek — in s tem hočem končati.

Hans Christian Andersen

TEŽAK RAČUN

Tri prav lepe račke šle so tam po poti za vasjo: prva bela, druga črna, tretje pa sploh ni bilo.

A nasproti našim račkam sta prišli še znanki dve: prva iz grma, druga iz veže, tretja pa kar iz vode.

Tamle, glejte, gre še ena, skače, vriska in kriči vsa vesela — a družica njena kislo se drži.

Ko posedle so po klopci, slišijo devete glas: »Glej, iz petih nas je osem! Kdo bi znal prešteti nas?»

»Da,« pritrčila je tretja. »Prav težko bo. Jaz sem šla prva v vrsti, prišla šesta, zdaj pa sedma sem menda.«

Niso mogle se prešteti, nič bilo ni iz te stvari; in čeprav bile so račke, šle domov so kot gosi.

V otroški sobi je bila množica igrač. Visoko gori na omari za obleko je stal hranilnik, ki je bil iz žgane gline in kupljen pri lončarju. Imel je podobo majhnega prašička. Seveda je imel na hrbtu špranjo, ki so jo z nožem toliko povečali, da so skozi njo mogli tudi celi srebrni tolarji, in vanj sta, razen mnogo grošev, smuknila že dva. Hranilnik je bil že tako poln, da ni mogel več klopotati; to pa je največ, kar zmore takle prašiček, ki je hranilnik. Tako je zdaj stal na omari, visoko in ves vzvišen ter zviška gledal vse, kar je še bilo drugega v sobi. Vse preveč dobro se je zavedal, da bi s tem, kar je imel v želodcu, lahko kupil vso to kramo; temu pa se pravi, da se dobro zavedaš samega sebe.

Na to so prav tako mislili drugi, čeprav niso tega glasno povedali. Saj je bilo še toliko stvari, ki se je bilo o njih treba porazgovoriti. Predalnik je bil na pol odprt in tam je ležala velika lepa lutka, čeprav je bila že malo stara in imela zakrpan vrat. Gledala je ven in dejala:

»Zdaj se bomo igrali ljudi, to je vendar zmerom nekaj!«

Takoj se je začelo vse gibati, obrnile so se celo slike po stenah in tako pokazale, da imajo tudi one zadnjo stran; vendar tega niso storile zato, da bi protestirale.

Bilo je sredi noči, skozi okenske šipe je sijala luna in tako dajala najcenejšo razsvetljava. Igra se je morala zdaj zdaj začeti in povabljen je bil celo otroški voziček, ki spada vendar med večje igrače.

»Vsak ima svojo posebno vrednost,« je dejal voziček. »Vsi ne moremo biti plemiškega

rodu! Na svetu morajo biti tudi taki, ki delajo, kakor se temu navadno pravi.«

Hranilnik v podobi prašička je bil edini, ki so ga pismeno povabili. Stal je previsoko in bili so mnenja, da ne bo sprejel ustnega povabila. In res ni niti odgovoril niti ne črnil besede, ali pride ali ne pride. Ni prišel. Če že hočejo, da se udeležijo njihove igre, mora igro uživati iz svojega doma, po tem naj se ravnajo in so se po tem ravnali.

Majhno lutkovno gledališče so tako postavili, da je hranilnik mogel videti naravnost na oder. Začeti so hoteli s komedijo, zatem naj bi bila čajanka, pri kateri bi se hkrati igrali: kdo je pametnejši, vendar so s to igro takoj začeli. Gugalni konj je govoril o treningu in polnokrvnosti, otroški voziček o železnici in parnikih — saj to vse je bilo vendar del njegove stroke in je torej spadalo zraven. Namizna ura je govorila o politiki — tik — tik! Ona je vedela, koliko bije ura, čeprav so si prišepetavali, da ne teče prav. Sprehajalna palica iz trstike je stala negibno in ošabno, ponosna na svoj srebrni okov in medenasto konico, saj je bila vendar zgornaj in spodaj okovana. Na zofi sta ležali dve vezani blazini, sicer zelo lepi, a precej neumni — in zdaj se je začela komedija.

Vsi so sedeli in gledali igro in bili naprošeni, naj kolikor le morejo pokajo, ploskajo in tulijo, kakor pač koga veseli. Toda jahalni bič je dejal, da starim nikoli ne poka, zmerom samo mladim, ki še nimajo ženina ali neveste.

»Jaz pokam vsem in vsakemu!« je dejala raketa.

»Nekje vendar moraš biti!« je menil pljuvalnik.

Nekako takole si je mislil vsak, ki je gledal komedijo. Stvar ni bila nič vredna, toda igrali so dobro. Vsi igralci so kazali občinstvu tisto stran, ki je bila poslikana. Narejeni so bili tako, da se jih je smelo gledati samo s te strani, a ne z zadnje. In vsi so igrali prav izvrstno in se rinili do roba odra. Zica, ki jih je vodila, je bila malo predolga, zato pa so bili tem pazljivejši. Zakrpana lutka je bila tako izčrpana, da ji je vrat tam, kjer je bila zlepljena, spet počil, hranilnik pa je bil tako zadovoljen, da je sklenil nekaj storiti za enega izmed sodelujočih umetnikov, se ga spomniti v oporoki kot tistega, ki naj bi bil z njim skupaj položen v rodbinsko grobnico, to se pravi takrat, ko pride čas za to.

Bil je v resnici pravi užitek, tako velik užitek, da so čisto pozabili na čajanko in ostali pri igri, kdo je pametnejši. Temu se je reklo igrati ljudi in v tem ni bilo prav nič zlobe, saj to so sami igrali — in vsak je mislil samo nase in na to, kaj neki si misli prašiček s hranilnikom, in prašiček s hranilnikom je najdalj premišljeval, saj je premišljeval o oporoki in pogrebu — in kdaj pač pride ta ura — vsekakor veliko prej, kot jo kdo pričakuje.

Pk! Prašiček s hranilnikom je padel z omare, padel je na tla in se razletel v črepinje,

Slon

Indijec je imel slona. Ta je bil dober in je vestno služil svojemu gospodarju. V neznojni vročini je prenašal težke tovore od vlaka do ladje. To naporno delo je opravljal dan za dnevno, mesec za mescem, ne da bi se obojavljalo ali upiralo. In vendar ni dobil za svoje naporno delo nikakih priboljškov, nasprotno, večkrat je celo stradalo, ker mu Indijec ni dal dovolj hrane.

Nekega dne je bilo treba odpraviti zopet velik tovor na ladjo. Sonce je pripekalo kot žerjavica. Ker je imela ladja odpluti in se je mudilo,

Indijec ni dal slonu ne vode ne hrane in ga je neprestano naganjal, naj nosi hitreje. Dvajsetič si je slon natovoril veliko in debelo breme. V rilcu je nosil ogromno deblo. Sonce je čim dalje huje pripekalo. Sestradan in žejen slon je čutil, da mu pešajo moči. S težkim tovorom je stopal počasneje. Tedaj pa je Indijec planil nadenj s kolom. Ali v tem hipu se je slon čisto predruščil. Pobesnel je. Deblo je vrgel daleč stran, zgrabil je neusmiljenega Indijca, vrgel ga je pod se in poteptal.

Mož je bil na mestu mrtev.

Ko je zvedela o tem vdova, je bridko zajokala. Pograbila je svoje štiri otroke, privedla jih je k podivjane-

mu slonu in dejala v obupu: »Kdo naj nas zdaj preživlja? Ubil si moža, pobij še otroke in mene!«

Slon se je naenkrat pomiril. Žalostno je gledal nekaj časa otroke, nato pa je zgrabil z rilcem najstarejšega ter si ga posadil na hrbet.

In od tedaj je slon v vsem ubogal otroke in je potrpežljivo še nadalje opravljal svoje naporno delo.

VLADO FIRM:

Uskoška nevesta

20. NADALJEVANJE

Vstali so. Vznemirjena je odhitela skozi sobane in ko je v salonu zagledala Vida, je pospešila korak. Baron, ki jo je kdaj pa kdaj pogledal, je bil zamišljen, zaskrbljen.

Ko se je poslovila in se ravno ogrinjala s širokim svilenim ogrinjalom, ji je lakaj, ki ji ga je prinesel, skrivaj stisnil v roko zmečkan Vidov listič. Vzdrhtela je in ne da bi ga prebrala, ga je spustila na tla. Mala bela kroglica se je skotalila na položena tla. Z rahlim nasmeškom je gledal baron poteptani listič, ki je izginil pod koraki gostov. Ko je začutila na ramenu roko mladega barona, se je zravnila, nasmešnila in odšla.

Po širokem kolovozu so zadržale kočije gostov in se na položnih ovinkih izgubljale v zgodnji jutranji megli, ki je silila z Barja in se kot dušljiva mora spuščala na mesto. Za temi pa so počasi jezdili plemiči. Konji so bili spočiti, saj so se dodobra nazobali v značnih grajskih konjušnicah, medtem ko so se neprespani jezdec le stežka upirali lenobni dremavici, ki se jih je pollaščala kljub jutranjemu hladu.

Po Ljubljanici so pod pritiskom širokih vesel že drsli do vrha natovorjeni čolni. Trgovski spremljevalci so z živahnimi vzkliki spodbujali mišičaste čolnarje, ki so kdaj pa kdaj razposajeno opljuskali male ribiške čolne, ki so tod brzeli.

Za železnimi rešetkami ječe v stolpu, ki je bila namenjena le hudim zločincem, pa so se brezizrazne oči upirale v megleno prazno ulico; ni se jim bilo bati težkih helebard obhodnih stražnikov, ki so grozile skozi rešetke;

hudo je bilo le v času, ko je oživela cesta in so mimoidoči pljuvali v napete in spačene obraze obsojenih ter so jih zopet helebarde varovale pred prehudo točo kamenja in peska, ki ga je zlobna pest zagnala skozi rešetke.

Pred dvorcem Sieberauskega so se odprla težka dvo-krilna vrata. Poročnik Vid, oblečen v bojno opravo, je v koraku prijezdil po dvoru. Še enkrat se je obrnil v sedlu in pomahal bojnemu tovarišu, mlademu baronu, ki je stal na malem balkonu dvorca.

Ostroge nasršenega gospodarja so počtegetale dolgo-nogega sivca; le-ta je poskočil, zarezetgal in zdirjal po kamnitem tlaku, da so odletavale iskre izpod močnih širokih kopit. Ko se je konj nameril proti lesenemu mostu in je po mostu volto donelo njegovo kopitanje, se je Vid zagledal v temno reko, ki se je penila ob podpornikih. Bobneči vrlinec je požiral vse, kar mu je prinašal tok; smetje, ki se je upiralo, in listje, ki ga je topli veter smukal z drevja in ga zanašal v reko, z njim pa tudi listič, ki ga je poslal Ireni, da jo pričaka — zaman. Nemara je bila tokrat želja močnejša od igre. Jezdil je sam, zamišljen in mračen. Neutrudni sivec ga je nosil na svojem širokem hrbtu nazaj, med stare vojščake Kacijanarjeve slotnije, ki se je zbirala in pripravljala za odhod čez široko Hrvaško na turško mejo.

OOO

Uskoški voji in martološka četa so se urili v orožju na širokem grajskem dvorišču. Kratka povelja je odnašal veter, ki je zavijal in opletal okoli grajskega dvorišča. Enakomerni koraki grajskih straž pa so po ves dan odmevali po kamnitem obzidju.

Na mali grajski planoti za žumberškim gradom je v sencu debele bukve poležaval Tudor, trgalo visoko travo in jo žvečil. Dolgočasil se je. Nameravani vojaški odhod

na turško mejo se je izjalovil, ker ga je zavrl kmečki punt. Stari glavar je čakal nadvojvodovih ukazov, na meji pa so grozile turške tolpe. Iz dneva v dan je silil v njega oče, naj si vendarle že izbere nevesto in jo pripelje na Zumberk. Vojvoda, Živin oče, se je še vedno mudil v gradu.

»Hm, hm,« je sam pri sebi godrnjal Tudor. »Privedem nevesto, privedem, toda izberem jo sam.«

Z jezo je izpulil šop trave, vzkliknil in odprl stisnjeno pest, da je trava odplavala v vetru. Gledal je okrvavljeno dlan. Iz ureza so silile na rjavkasto kožo krvave kapljice.

Čez planoto je prišla bosonoga Živa in vsa zadihana uhajala oskrbnikovim otrokom, ki so se kriče podili za njo. Razpleteni lasje so ji frlotali v sapi in lica so ji žarela v sončni pripeki. Ko se je spotaknila in se poleg Tudorja zvalila v visoko travo, je Tudorjev smeh preglasilo razposajeno kričanje otrok, ki so jo dotekli, se prerivali in jo pokopali pod seboj. Le stežka se jih je otresla in obdržala v naročju malo Deso. Njen nasmejani obrazek se ji je zaril v mehka nadržja in otroški kodri so jo ščegetali po ožganem obrazu. Ko je opazila krvavečo Tudorjevo dlan, je stisnila k sebi malo dekletce, vstala in stekla h grmovju, kjer so rasli široki trpotčevi listi. Trgala sta jih z Deso. V njenem krilu je bilo vedno več trpotca, pomešanega s travo, ki ji jo je prinašala mala Desa in ji metala v naročje. Brž je prišla Desa z ročico, jo poljubila na umazani nos in stekla z njo k Tudorju, da so se male otroške noge spotikale in jo komaj dohajale. Potem ko si je Tudor izsesal ozko rano, jo je obložila s svežim trpotcem, odvezala širok platnen trak in povila roko. Ko so se njene rjave oči zazrle v njegov vedno nasmejani obraz, je vstala, pomahala otrokom in dejala Tudorju: »Glej, Tudor, kako se podé.«

Zapovedi za snahe

1. Če ste gostačka pri tašči, ne začnite takoj o staromodnem in nepraktičnem pohištvu in o tem, da bo treba marsikaj spremeniti.

2. Ne skušajte spreminjati tašče in njenih navad. Raje mirno poslušajte njena opozorila in nasvete kadar je treba kaj ukreniti, storite to po lastni glavi.

3. Ko ste pri kosilu, ne obračajte se samo na moža, češ tašča je tako in tako gluha. Pustite ji včasih pripovedovati zgodbe, ki ste jih že stokrat slišali.

4. Če stanuje tašča pri vas, ne govorite venomer, da je stanovanje premajhno. Raje se potrudite in ji opremite majhen topel kotiček.

5. Ko se rodi otrok, ne branite ga pred njo z vsemi štirimi. Raje ji recite: »Mama, ti si bolj izkušena, kako bi pa ti to naredila?«

6. Ob rojstnem dnevu se je spomnite z majhnim darilcem. Toda pravočasno, ne šele teden dni kasneje!

7. Če dobite od tašče darilo, ne spravljajte ga v predal ali na podstrešje, češ da je pregrdo. Vsaj takrat ko pride tašča na obisk, naj bo na vidnem mestu.

8. Če je tašča boleha, najdite trenutek časa za obisk in pomoč.

9. Kadar greste na izlet, naj včasih tudi »mama« sodeluje pri planiranju poti. Naj čuti, da je zaželen in ne le nepotreben privesek.

10. Če vas kdaj ošteje, ne tecite je tako zatožit možu. Raje se ugriznite v jezik in recite: »Morda jo daje revma in je slabe volje!«

Kje uporabljamo začimbe

Baziliko — dodajamo solati, juham, mesnim jedem in ribam.

Janež — uporabljamo kot dišavo pri pecivu in kruhu.

Kapre — so začimbe za omake, mesne jedi in jajčne omake.

Kumina — je vsestransko uporabna. Dodajamo jo kruhu in pecivu, sirom, skutli, mesnim jedem, svežemu in kislemu zelju.

Cimet — rabimo za dišavo pri pecivu, predvsem medenem, ter pri kompotih, čežanah in nekaterih mesnih omakah.

Brinove jagode — dodajamo mesnim in ribjim jedem.

Drobnjak — svež, drobno sesekljan, daje pikanten okus raznim namazom iz skute, sira in presnega masla, juham, solatam in surovi hrani.

Luštrek — svež ali suh, dodajamo omakam in juham.

Lovorov list — dajemo v marinirane mesne jedi in omake.

Majaron — uporabljamo pri mesnih jedeh in omakah.

Melisa — ima prijetno aromo in daje kiselkast okus omakam. Dodajamo jo tudi solatam in surovi hrani.

Muškatni oreh — nam rabi kot začimba k omakam ter zelenjavnim in nekaterim drugim juham.

Mala Desa je plezala po Tudorjevih kolenih in hotela jezdit na njegovem hrbtu. Že pa so jo zgrabile močne Živine roke, jo dvignile visoko v zrak in — hop — je sedla na njenem hrbtu.

»Tudor, pojezdíš z nama v vas? Z očetom se odpravim drevi domov. Drugi vojvode so že odšli. Oče pravi, da se nam obetajo hudi časi.«

»Pojdem, Živa. V vasi imam opravke.«

Tudor je vstal in se leno pretegnul.

»Opravke, praviš?« se je začudila Živa.

Ujel je njen pogled, ji vzela Deso s hrbita in jo postavil na tla.

»Pojdi, Desa, pojdi in natrgaj rož!«

Otrok pa se je oprjel Živine obleke in ni hotel oditi.

»Pusti malo. Moja je. Rada me ima, Tudor. In ti, si v vasi poiščeš nevesto? Veš, stari glavar se je pošalil, da bi ti mogla le jaz ustrojiti hrbet. Tudor?«

Njen prešerni smeh je napolnil zeleno planoto. Tudor je stekel za njo in jo lovil okoli drevja in grmičja. Živa je stisnjenih ustnic tekla z malo v naročju proti grajskim vratom. Vtem so se je oklenile močne roke, kleknila je in se sesedla v poležano travo. Mala je zajokala. Na razgaljenem filniku pa je začutila hladne Tudorjeve ustnice. Lasje, ki so ji padali v obraz, so zakrili Desino glavico.

»Tudor, Tudor!« je soplja in se skušala zravnat.

Njegove pesti pa so bile močne. Na uho so ji šepnile pol izgovorjene besede: »Živa, ženo hočem, toda...«

Ko sta se kleče zravnila, sta zrla v nasmejani Branov obraz, ki ga je spremljalo razposajeno kričanje njegovih uskoških tovarišev, ki so opazovali prizor.

»No, no, mlada, le klečita, da si mi ne skočita v lase, he-he. Takole je prav. Samo še po meniha stopim, da

Kostanj — dar jeseni

Pravi ali domači kostanj, ki nima prav nič skupnega z divjim kostanjem, je eno od redkih drevov, ki je ostalo čisto naravno, divje rastoče. Niti ga ne gojimo v drevesnicah, niti ga ne obrezujemo in gojimo, ne pozna raznovrstnejših zaščitnih škropiv, ampak raste v sončnih logih in zelenih gozdovih, kjer je še dovolj toplo, da dobro uspeva. Edino cepilo so ga ponekod, da daje debelejši sad. Francija, Italija, Španija, Portugalska in Turčija ga pridelajo največ. Severno od Alp je bolj redek, najdemo ga še v nekaterih predelih, ki imajo milejše podnebje, saj obrodi in dozori le tam, kjer lahko uspeva še vinska trta.

Kostanj je slasten dar pozne jeseni. Od vseh divjih sadežev je najbolj hranljiv in med vsemi najbogatejši z vitamini.

»Vroč maronil!« kličejo za malimi črnimi pečicami kostanjarji po cestah Dunaja in Münchna, Pariza in Züricha, pa tudi pri nas v mraku prijetno zadiši po pečenem kostanju.

Moknat in sladek kostanj je bogat ogljikovih hidratov. Zato je bil v prejšnjih časih med poglavitnimi živili prebivalcev sredozemskih dežel. Spadal je celo k zimski zalogi, kot danes krompir. Šele potem, ko se je krompir bolj razširil, ga je spodrinil.

100 gramov kostanja ima tolikšno hranilno vrednost kot 80 gramov kruha. Toda bolj važno kot kalorije je bogastvo vitaminov. Kot naravni gozdni sadež vsebuje poleg teh dragocenih življenjsko važnih snovi tudi sledovne elemente in mineralne soli.

Poleg vitamina B1 je v kostanju veliko C vitamina. V 100 gr kostanja ga je 50 mgr, to je približno toliko kot v grapefruitu ali jabolkih in več kot v marsikaterem drugem sadežu, ki uspeva pri nas. C vitamin v kostanju je zelo obstojen, niti s pečenjem niti s kuhanjem ga ne uničimo.

Kostanja se morajo izogibati bolniki s sladkorno boleznijo in zolčnimi težavami, pripo-

ročajo pa ga pri boleznih ledvic, srca in ljudem, ki imajo previsok krvni pritisk. Tudi zdravi ga morajo dobro prežvečiti, da ne obremenijo preveč prebavnega trakta, ker sicer lahko povzročijo napenjanje, težave v želodcu in zaprtje.

Kostanj pečemo in kuhamo. Pečen kostanj lahko pripravi vsaka gospodinja kar na električni. Kostanj z nožem zarežemo na izbočeni strani, stremo v staro železno posodo in pokrijemo s pokrovko. Od časa do časa ga premešamo, ko pa je že pečen, ga potresemo v skledo in za nekaj minut pokrijemo s prtičkom, da je nekaj časa v sopari in se potem lepše lupi.

Kadar kostanj uporabljamo za slane in sladke jedi, ga kuhamo. Najbolje je že surovemu sleči zunanjo rjavo kožo, ker potem kuhane ga lahko hitreje olupimo, in to že toplega in pokritega, vodo pa seveda odlijemo. Mora pa ostati vlažen, da se rjava kožica ne posuši.

S kostanjem polnimo perutnino, predvsem gosi in purane, pečemo ga z mesom, poda se k prekajenemu mesu in divjačini, serviramo ga z zelenjavami ali pa ga ponudimo v sladkih okusnih sladlicah.

PEČEN PURAN S KOSTANJEM

Očiščenega purana nasolimo nekaj ur pred pečenjem in namažemo po trebušni votlini s sesekljanim zelenim peteršiljem.

V golšo mu nadevamo na pol kuhan kostanj in zašijemo. Pečemo počasi eno in pol do tri ure. Pečenega razrežemo na kose, naložimo na oval in obložimo s kostanjem. Vse polijemo z rjavim sokom pečenke, ki smo ji odlili mast, če je bil puran premasten.

KOSTANJ Z ZELENJAVO

Kostanju odstranimo zunanjo kožo ga kuhamo deset minut in olupimo. Olupljenega dušimo do mehkega v telečji juhi, ki smo ji dodali jušno kokočo, sesekljan, zelen peteršilj in nariban muškati. Ko je mehek, ga stlačimo, da dobimo gostljato zmes. V to zmes naloži-

Otroci si grizejo nohte

Če si otrok grize nohte in na naše opominjanje res ne preneha, se ne jezimo nanj. Ker to ni samo neka slabša navada, pač pa vzrok leži globlje. Pojdite z otrokom k otroškemu zdravniku ali psihologu in ta vam bo lahko povedal, kako se bo otrok tega odvadil.

vaju zveže, he-he, pa vaju pripeljem h glavarju. Glej, Tudor, glej! Zemlja ti vrača nevesto!»

Branu se je sklonil, prijel objokano Deso in jo odvedel k puhajoči Barbari, ki je vsa zaskrbljena kljub toščki okretno drobila čez travnik. Njen mož, mali plečat Uskok, ki je v Gracar turnu občutil vso njeno težo, je pravkar, med pokanjem biča prignal skozi obokana grajska vrata čredo drobnice, ki se je kmalu porazgubila po grajskem pobočju. Ko je zagledal v Barbarinem naročju cepetajočo deklico in slišal otroški smeh, je s pogledom zajel tolste obrise svoje žene in se zamišljen zazrl v tla. Njegovo mrmranje se je izgubilo nekje v travi, po kateri so lazile drobne rdečkaste mravlje in nosile majcane bele bube na sonce pod vnožje mravljišča.

Tudor je pospremil Živo v grad, v sobo, kjer sta kramljala stari glavar in vojvoda, zatem pa stekel po stopnicah čez dvorišče v konjušnico, da poišče Jureta. Našel ga je ob jaslih, ker se je poigraval z grivo hrustajočega belca. Previdno je stopil k njemu. Njuno šepetanje je motilo le hrustanje konjskih čeljusti, ki so mlele sladki oves v jaslih.

V grajski sobani pa je Živa zrla v nagubani vojvodov obraz, ki si je z roko senčil oči, ker so ga poševni sončni žarki slepili.

»Živa!« jo je poklical stari glavar, »pojdi in prinesi iz kuhinje latvo kislega mleka in hleb rženega kruha, da z vojvodo potolaživa lakoto. Pojdi, hčerka!«

Gledal je v njen polni obraz, v svetle oči, ki so tako vprašujoče zrla vanj. Pozibavala se je v hoji kot pastirica v bosenskih planinah, kjer je odraščal otroškim letom. Bosa je bila in neslišno je stopala po glajenih tleh. Vzdihtil je: »Tudor je veter, ki odpira in zaloputne!«

mo kuhan brstični ohrovt ali večje kocke zelene, ki smo jih prej povaljali v vročem razpuščenem maslu. Tako kostanjevo prilogo lahko ponudimo k pečenemu in kuhanemu mesu. Prav z rdečim zeljem in špinacem.

KOSTANJEV KOMPOT

Po desetminutnem kuhanju kostanj olupimo in vložimo v sladkorno vodo, ki smo jo gosto skuhale. Kostanj naj počasi vre, ko je mehek, ga ohladimo, dodamo vanilni sladkor in sok pol limone. Prav dober in lep je kompot, če narežemo vmes kocke kutinovega ali ribezovega rdečega želeja.

Drobni nasveti

■ Upognjene lesene deščice zravnamo tako, da jih čez noč položimo v vodo in obtežimo.

■ Če so krtače za obleko postale premehe, raztopimo na liter vode 60 gramov galuna in s tem sperimo krtače. Postale bodo spet čvrste.

■ Predmete iz vrvi je treba podrgniti s krpo, namočeno v milnico, nato pa z vlažno krpo dobro sprati milnico in nazadnje osušiti s suhimi krpami.

■ V vročih dneh se ne mučimo s kuhanjem večerij. Zelena solata, stročji fižol ali pesa v solati, kumarice in paradiznik bodo odtehtali vsako, še tako dobro jed, saj je to lahka večerja, ki nas osveži.

Poskusite!

PONAREJENA POTICA

Kvašeno testo, 2—3 žlice kakaa, 2—3 žlice mleka, 2 žlici sladkorja; margarina ali surov maslo, sladkor, cimet. Preprostejši ali finejši kvašeno testo stepemo in razdelimo na dva dela. K prvi polovici vtepemo kakao, dobro umešan v hladnem mleku, in dodamo še sladkor; testo še malo stepemo in pustimo vzhajati vsako polovico za sebo.

Vzhajano belo in kakaovo testo pomažemo z raztopljeno margarino ali surovim maslom, ga potresemo s sladkorjem, zmešanim s cimetom, nakar položimo obe roki pod pri razvaljanega testa in le-tega prevrnemo na belega. Testo zavijemo kot običajno za potice in ga položimo v pomaženo pekač. Ko je vzhajano, ga pečemo približno tri četrti do 1 ure.

Oreča za čistilni pribor

Koliko korakov in tudi sklanjanja — in ne nazadnje živcev — bi si prihranili, če bi si omislili praktično stensko torbico za predmete, ki jih potrebujemo pri čiščenju. Potrebujemo samo dober meter močnega kretona ali podobnega pisanega blaga, na katerega bomo prišli dve vrsti žepkov različne velikosti, spodaj in zgoraj pa bomo v rob pretaknili leseno ozko deščico. Vse kar potrebujemo pri čiščenju, bomo spravili v žepke, ob strani pa obesili smetišnico in omelce. Kadar bomo čistili sobo, bomo vse skupaj obesili na kljuko in ne bo nam treba nenehno letati v omaro, sedaj po krpo, potem po čistilno sredstvo, smetišnico itd. Ko bomo gotovi, bomo spel vse skupaj obesili v omaro.

Pogledal je molčečega vojvoda, mu položil roko na ramo in dejal: »Vojvoda, dobra hčerka ti je. Pri meni najde mesto.« Vojvoda je še vedno molčal. »Kako ti kotijo ovce, tebi in zadrugi, vojvoda?«

»Dobro, Vukmir! Po dvoje mladičev dajejo. Čredo nabiram za Živo. Telice in konje za njeno ognjišče. Zadržni ji zmeljejo belega braša. Bolj njihova je kakor moja.« Vojvoda se je odhrkal in globoko zajel sapo. »No, ne manjka se snubcev. Iz Bosne je prijezdil kristjan, begov sel. Mošnjo cekinov in čredo ovac za Živo. Zasmeljal sem se mu v brk. Svojim sem velel, naj mu osedlajo konja.« Vojvoda je umolknil.

Strežaj je odprl vrata. Na pladnju je prinesla Živa skledo kislega mleka in sladek črn kruh. Prijazno je stari glavar prikimal Živi. Sedla je.

V globoki skledi so zaropotale žlice. Neslišno je stopil skozi vrata mladi strežaj in postavil na mizo lončen vrč ostrega žganja. Vojvodi so se zasmejale oči, ko je potegnul sapo skozi nos. Urni koraki po hodniku so Živo vzdramili iz zamišljenosti. Odložila je žlico. Nasmeljan je vstopil Tudor, pozdravil in prisedel k Živi. Glavarjeve oči so se zapile vanj in v njegovih potezah iskale odgovor za neizgovorjeno vprašanje.

Na dvorišču pa se je Jure zavilhel na starega belca, se še enkrat ozrl in počasi odjezdil skozi grajska vrata. Po vijugasti poti se je spuščal v dolino. Po njivah so uskoški kmetje že kosili pšenico, ki se je nalahno nagibala k tlom. Škripajoča kolesa naloženega voza, ki se je počasi pomikal po kolovozu, so strašile vrane, ki so brskale po strnišču. Na zgornjem koncu sloga pa je orač pripregel vola k plugu. Ko je zagledal plečatega Jureta, je stekel k cesti in mu pomahal.

(NADALJEVANJE SLEDI)

Joj, koliko prijateljev imam. Ogmno, nešteto! Do danes tega nisem vedel. Verjemite, zgodilo se je naenkrat. Ne mislite, da sem zadel na loteriji milijon ali podedel masne vsote denarja, katerega bi si znanci izposodili za kratek čas. Ne! V kinu, ko sem čakal na karte, sem se seznanil z vsemi mojimi prijatelji.

Bilo je sončno nedeljsko jutro. Žena, ki me je zgodaj zjutraj vrgla iz postelje in zavpila s svojim nežnim:

„Vstani lenoba!“ mi je zagrenila in vzela voljo do spanja in tako zaželenega počitka. Vstal sem, si popravil hlače od pižame ter tiho smrknul.

„Pojdi po karte za kino!“ je zagrmelo drugič.

In tako sem se zaspan in kramežljav znašel ob sedmih zjutraj v kinu „Union“, na koncu dolge vrste, ki je mirno in vdano čakala. Bil sem nekako trinajsti, torej upanja, da bom dobil karte, je nekaj bilo. Prestopali smo z noge na nogo, čas je tekel, gledali smo urin kazalec ter se zopet prestopali.

Bila je ura devet, ko se je pričel dren. Dekleta v hlačah so kokešno obletavala fante, ki so bili bližje blagajni in prosile za karte. Ta jih je vzel po šest, oni po deset. Če bo šlo tako naprej, bo zmanjkalo kart, predno bom prišel na vrsto.

„To je nesramno, da tako prosijo za karte! V vrsto naj gredo!“ sem se jezil in ljudje za menoj so mi glasno pritrdjevali.

„Jaz stojim tu že od sedmih!“ sem zaklical in se pri tem tiho spomnil žene, ki me je vrgla iz postelje.

„To ni prav! Tako ne gre!“ Bil sem razburjen. Roke sem liščal v žepih in stiskal stotake.

Proti blagajni se je prerival debel možakar. Spoznal sem ga. Bil je naš sosed. Na cesti se nisva nikoli pogledala, oziroma on me ni pogledal. Morda je imel zaradi svojega „Fiata“ in lepe vile rahel kompleks, tega ne vem. Debeli sosed me je zagledal v gneči. Usta so se mu raztegnila v širok smehljaj in lica so mu rdeče zasijala.

„O, pozdravljen!“ je zavpil ter se pričel prerivati proti meni. Pogledal sem nazaj. Morda so bile te besede namenjene komu drugemu. Sosed je že stal pri meni.

„Dober dan! Koliko kart imate!“ Privzdignil je klobuk in se nasmehnil.

„Osem! Midva z ženo in najinih šest fantičev!“ sem zajecjal.

„Ho, ho, prijatelj!“ se je debelo zarežal in me udaril po ramenih. „Vzemite za mene dve karti! Žena bi tako rada videla ta film!“

Hotel sem reči „ne“, vendar mi je brez besed stisnil v roko pet-stotak.

„Počakal vas bom zunaj!“ je dejal in se izgubil v množici. Oddahnil sem si. Torej tako, imenoval me je za prijatelja, na cesti pa me še ne pogleda. Monofono sem pogledal kazalec in se pomaknil nekoliko naprej.

„Gospod Feliks!“ Nekdo me je pocuknil za rokav. Zazrl sem se v suhega možakarja srednjih let.

„Dragi Feliks, vzemite mi tri karte! Vrsta je tako velika!“ je tarnal in me proseče gledal.

Možakarja sem poznal, iz službe. Nikoli nisva govorila, niti nisva kazala znamenj, da bi se spoznala. Poklical me je z „dragi Feliks“. Bil sem osupel.

„Tri karte, prva vrsta balkona!“ V roke mi je porinil stotake in izginil. Ljudje za menoj so se začeli razburjati in začul sem že glasne vzklike.

„Ven z njim, mi še kart ne bomo dobili!“

Tedaj se je pričelo. K meni so prihajali obrazi in tipi najrazlič-

Moji ljubi prijatelji

MARKO MIHELČIČ

nejših oblik, katerih grimase so dajale vtis najboljšega prijateljstva. Ljudje, ki sem jih poznal s ceste tako mimogrede so mi postali prijatelji.

„Feliks, eno karto za mena!“ Pričeli so me celo tikati.

„Feliks, daj no, vzemi še meni dve!“ Bil sem našopan s stotaki in tisočaki, v glavi mi je žumelo in brnelo, bil sem kakor računski stroj. Za tega tri, za onega pet. Spraševal sem se, koliko kart je potrebno za mene in mojo familio. Pozabil sem. Želel sem si, da pridem čimprej k blagajni in izginem iz dreva.

„Gospod Feliks!“ je zagostolel visok ženski sopran. Pred menoj je stala nalepiti tajnica mojega šefa ter me gledala skozi temne trepalnice. Odrevel sem. V službi

me je kratko malo ignorirala, na cesti obrnila glavo v drugo smer, skratka, za njo sem bil zrak, ničla.

„Gospod Feliks, vzemite mi štiri karte!“ Zaokrožila je z masno rdečimi ustnicami in naredila šobo.

„Toda jaz ne morem. Imam že toliko kart!“ sem se branil.

„Dajte, dajte!“ Stopila je bližje k meni in skozi nosnice mi je zaplaval duh po vijolicah. Gledala me je poželjivo, kot lovec zajca. Začutil sem njene mehke roke in dlani, ki so mi stisnile v roke tisočak.

„Nekje v parterju, sredina!“ je tiho dejala. „Počakala bom zunaj, tukaj je prevroče!“ Odšla je.

Med ljudmi, ki so stali za menoj, je izbruhnulo.

„Hej, vi!“ so kričali. „Saj imate že dvajset kart. Tako ne gre! Ven z njim!“

Nekdo me je zgrabil za rame. Nisem se branil. Dvignili so me v zrak in udarci so padali po moji konfekcijski obleki. Zmeda je postajala vedno večja. Nesli so me pred kino, da bi tam obračunali z menoj. Jaz se nisem nič bal. Dobro sem vedel, da me bodo moji dobri prijatelji, ki čakajo pred kinom, rešili iz objema pobesnelih in jeznih rok.

Tisti večer mi je dajala žena na glavo obkladke z ledom, jaz pa sem z nekim čuvstvom, ki ga vamraje ne opišem, spomnil vseh svojih dobrih prijateljev.

H. HARRIS

DETEKTIVOVA ŽENA

Ko je otrok v sosednji sobi pričel jokati, se je Linda Mason na pol dvignila s stola. Toda mož s pištolo ji je zaklical: »Nikamor ne boste šli!« In Linda je sedla nazaj na stol, blede kot stena, in buljila v pištolino cev in okrutni obraz moža, ki je držal pištolo v roki. Bil je še mlad, utegnulo mu je biti največ petindvajset let.

Otrok v sosednji sobi je dalje jokal in njegov glas je postajal vedno močnejši.

»Kaj je s tem pankrtom? Ali je bolan?« je vprašal jezno možki s pištolo.

»Da,« je rekla Linda »bolan je.« Tedaj je jezno zamahnil s pištolo proti spalnici in dejal: »Pojdite in poizkusite ga pomiriti!«

Odšla je v spalnico, on pa je šel za njo. Ko je vzela otroka v naročje in mu nežno prigovala, je stal za njenim hrbtom. V ogledalu je videla, da drži pištolo še vedno v roki. Otrok je še nekaj časa jokal, naposled pa se je pomiril.

Minilo je šele dvajset minut, odkar je odprla vrata in zagledala na pragu tega moškega.

»Ali je gospod Mason doma?« je vprašal.

»Ni ga še. Morda bo prišel nocoj malo pozneje,« je odgovorila.

Nenadoma jo je surovo odrinil, stopil v predsobo in zaprl vrata za seboj. Njegov obraz je postal okrutten.

»Počakal bom nanj,« je dejal mirno.

»Kaj pa hočete od mojega moža?« ga je prestrašeno vprašala.

»Hočete vedeti, kaj hočem od vašega moža, gospa Mason? Kratko malo ga bom upihnil!«

Odprla je usta, toda ni mogla spregovoriti niti besede. V tem hipu se je spomnila besed svoje sestre, ki ji je večkrat dejala: »Linda, ali te nikdar ni strah? Ali se ne bojiš sama z otrokom prebiti v tej osamljeni hišici? Jeff je vendar detektiv in pri zločincih ni posebno priljubljen...«

Moški je izvlekel iz žepa pištolo. Naperil jo je vanjo in pomignil z glavo proti salonu: »Pojdiva noter!«

V sobi se je sesedla na stol. Nato ga je vprašala: »Zakaj... zakaj pa hočete ubiti mojega moža?«

»Ime mi je Terry Hagan,« je odgovoril. »Imel sem brata — Paula Hagana. Bila sva nerazdružljiva še kot otroka. Tudi pozneje sva skupaj

delala, dokler nisva pred nekaj dnevi poizkusila vdreti v tisto veleblagovnico v Sedmi ulici. Prišli so policaji in naju hoteli ujeti v past. Umaknila sva se na streho in tedaj sva pričela streljati. Ena od njihovih krogel je zadela mojega brata. Umrl je v bolnici. Možu, ki ga je ubil, je ime Jeff Mason. To je vaš mož. Ali zdaj razumete?«

Vse to se je zgodilo pred dvajsetimi minutami. Od tedaj sta molče sedela. Moški je držal v desni roki pištolo, s prsti leve roke pa je nervozno bobnal po naslonjaču, v katerem je sedel.

Tako sta sedela molče in Linda je čutila, da jo zapušča še tisto malo poguma, kolikor ga ji je ostalo. »Ko bi vsaj otrok hotel zajokati!« je razmišljala. »Morda bi to za hip odvrgnilo njegovo pozornost in tedaj bi lahko kaj storila...«

Tedaj pa je v tej mrtvi tišini zazvonil telefon. Oba sta se zdrznila.

Linda je skočila s stola, toda njegova roka jo je zadržala.

»Ostanite, kjer ste!« ji je ukazal.

Telefon je še nadalje vztrajno zvonil. Linda je opazovala Hagana in

Mario L. Vilbar

Jesen

Po drevesih jo poznamo.

Listi niso več zeleni, dnevi pusti so in megleni.

Jesen pri nas že imamo.

Kaj malo sonca nas pogreje, keje njegova toplotna je moč?

Se je zgubila v hladno noč, v vetru, ki pozibava prazne veje?

opazila, da se bori sam s seboj, ali ji naj dovoli, da bi dvignila slušalko.

Naposled je rekel: »Bolje bo, če se oglasite. Sicer bodo pomislili, da nekaj ni v redu.«

Stopila sta v predsobo. V trenutku, ko je hotela dvigniti slušalko,

Smeh stoletij

Epirski kralj Pir je bil sredi velikih priprav za vojno proti Rimljanom. Cinea, njegov prijatelj in svetovalec, ga je vprašal, kakšne koristi si obeta od te vojne.

„Upam,“ se je zamislil Pir, „da bom osvojil Italijo.“

„In kaj potem?“

„Nato bomo osvojili še Kartagino in Afriko.“

„In kaj bomo storili, ko bodo vse te dežele pod našo oblastjo?“

„Potem bomo šli nad Makedonijo in druge dežele.“

„In ko bomo osvojili ves svet!“

„Potem bom srečno živel in med zasluženim počitkom veselo kramljali s prijatelji.“

„Toda, kralj,“ je glasno pomislil Cinea, „ali ne bi mogli začeti kar s tem, kar ti hraniš za konec!“

Grška kultura se je širila naglo in povsod. Zlasti Aleksandrija, mesto, ki je nastalo na pobudo Aleksandra velikega, je postala pomemben kulturni center. V njej je poleg drugih učenjakov deloval tudi slavni matematik Evklid. Njegovi zakoni in dognanja so še danes osnova geometrije.

Tistim, ki so bili vso mladost sprti z matematiko, naj bo v tolažbo, da je sam Ptolomej prosil Evklida, naj ga uvede v matematiko, toda po lažji poti. Veliki matematik pa mu je dejal:

„K matematiki ne vodi nobena kraljevska pot.“

Grški pesnik Teokrit je na neki gostiji opazoval človeka, ki je ves čas molčal. Proti koncu prireditve, ko je bilo že vse iz tira, se mu približa in reče:

„Dragi prijatelj, če molčiš zato, ker si neumen, ravnaš pametno. Če pa si pameten in zato misliš, ravnaš še bolj pametno.“

stiskala naslonjalo svojega stola, da so se njeni členki pobelili od napora. Z njenega obličja je izginila zadnja kaplja krvi.

Nato pa je nenadoma kriknila skozi stisnjeno grlo: »Ostani zunaj, Jeff! Ostani zunaj!«

Hagan jo je ošinil s pogledom, toda njegova pištola je bila še vedno naperjena proti vratom, kjer bo Jeff vstopil.

Tedaj pa se je zaslišal žvenket okenskega stekla in detonacija strela. V naslednjem trenutku je Hagan bolno kriknil. Pištola mu je izpadla iz roke. Izbila mu jo je revolverska krogla, ki ga je zadela v zapestje.

Nato se je zaslišal ponoven žvenket stekla, toda zdaj od velikih vhodnih vrat. V trenutku ko je Hagan stekel proti oknu na nasprotnem koncu sobe, se je skozi vhodna vrata prebrila v sobo orjaška postava narednika Bratmana, hkrati pa je skozi okno vdrl Jeff. Oba sta pritekla k razbojniku, vsak s svoje strani. Nekaj sekund pozneje je Hagan ležal na tleh, onesvečen od udarca, ki mu ga je zadala ogromna pest narednika Bratmana.

V sosednji sobi se je prebudil otrok in pričel jokati.

»Priznati vam moram, gospa Linda, da mi nekatere stvari še niso popolnoma jasne,« je rekel orjaški narednik čez pol ure, ko je policijski avto odpeljal zločinca in ko je pil vroč čaj, ki mu ga je skuhal Linda.

»Kaj vam ni jasno?« je vprašala Linda.

»Pravzaprav bi moral to vprašati vašega moža. Inšpektor, kako ste vedeli, da v vaši hiši nekaj ni v redu?« Inšpektor Jeff Mason je zadovoljno namignil svoji ženi.

»Kako sem to vedel? Ker imam pametno in prisebno ženo, ki se niti v tej strašni situaciji ni zmedla. Ko sem ji telefoniral, sem v prvem hipu mislil, da sem pomotoma dobil napačno številko. Kar mi je govorila, ni imelo nobenega smisla. Prvič, naš otrok zjutraj ko sem šel v službo, sploh ni bil bolan. Drugič, nihče mi ni dal nobenega recepta. To pa še ni bilo vse.«

»Kako to mislite?«

»Najinega otroka je imenovala Tony. Tony pa je samo eden: to ste vi. Razumel sem, da mi hoče žena sugerirati, naj vzamem vas s seboj, ko se bom vračal domov. Zakaj ravno vas? No, zaradi vaše orjaške moči, spretnosti in poguma. In zaradi tega, ker ste najboljši strelec v naši policiji. Razen tega...«

»Razen tega?«

»Naš otrok sploh ni deček, temveč je deklica...«

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00
Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.03 Za gospodinjno — 11.10 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zvonovi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zate — 16.55 Kultuma poročila — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.
Sobota, 23. 10.: 8.05 Domači vrt — 8.45 Domača književnost — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Aelia, žena Norika — 16.00 Poznaš Koroško — 17.00 Srečanje z ADEG — 18.00 Kulturni razgledi — 18.25 Kjar pojajo, tam ostana — 19.10 Odmev časa — 20.15 Čas obiska, pripravka — 20.50 Orkestralni koncert — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 24. 10.: 8.05 Kmetijska oddaja — 9.05 Favoriti popevk — 12.45 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Krizem po svetu, križem skozi čas — 17.05 Hočemo pomagati — 18.05 Koncert ljudskih pesmi — 19.00 Nadaljski šport — 20.10 Klavn, cvetljica in mesec, groteska — 21.15 Obnova in odstranitev škode poplav na Koroškem.

Ponedeljek, 25. 10.: 8.00 Mali jutranji koncert — 8.15 Beli golob ponoči, roman — 8.45 Ljudska glasba tujih dežel — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 18.15 Osemnajsti avstrijski knjižni teden — 19.00 Bilanca po dvasjetih letih — 20.15 Vsakdanji problemi — 20.30 Vedri ljudje so veselje — 21.15 Vesela petje, veselo igranje.

Torek, 26. 10.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Knjige za darilo — 15.30 Kako veselo je na planini — 15.45 Mladinska oddaja — 18.00 Oddaja deželnega glavarja — 18.15 Osemnajsti avstrijski knjižni teden — 19.00 XY ve vse — 20.15 Dunajska kri, opereta — 22.15 Melodije avstrijskih komponistov.

Sreda, 27. 10.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Knjige za darilo — 15.30 Dunajski akademski komorni zbor — 15.45 Beseda kot blago — 18.00 Potok Lipica ni dolina — 18.15 Osemnajsti avstrijski knjižni teden — 19.00 Bilanca po dvasjetih letih — 20.15 Italijanka v Alžiru, komična opera.

Četrtek, 28. 10.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Harald Grass, koroški avtor — 18.00 Koroška kulturna poročila — 18.15 Osemnajsti avstrijski knjižni teden — 19.00 XY ve vse — 19.30 K dnevu varčevanja — 20.15 Pliberk — Radgona, dve obmejni mesti se pozdravljata — 21.00 Zveneča alpska dežela — 22.15 Pesem prerije.

Petek, 29. 10.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Kulturno ogledalo — 18.00 Ljudska visoka šola — 18.15 Osemnajsti avstrijski knjižni teden — 19.00 Glasbeno srečanje med ženami — 20.15 Iz zaboja za plažo — 21.00 Orkestralni koncert.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.55, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.15 Z glasbo v dan — 6.40 Jutranja opazovanja — 6.50 Pestro mešano — 7.20 Jutranja gimnastika — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste — 14.50 Objave iz Avstrije — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Reporterji med polja — 18.00 Glasbena oddaja s plošč — 19.20 Kaj slišimo danes zvečer — 21.55 Športni komentar — 22.10 Pregled po svetu.

Sobota, 23. 10.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.30 Badila čista liha — 13.20 Odmev iz Avstrije — 14.00 Koncert na trgu — 14.40 Tehnični razgledi — 16.00 Šport in glasba — 17.10 Iz parlamenta — 17.35 Za delovno ženo — 18.05 Melodije z Dunaja — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.30 Velika šansa — 20.15 Avstrijska hiltaparada — 21.45 Svetovni šport — 22.20 Glasba iz časov Marije Terezije.

Nedelja, 24. 10.: 8.15 Kaj je novega — 9.00 Operni koncert — 10.00 Ogledalo domačega tiska — 11.00 Koncert dunajskih filharmonikov — 13.10 Za avtomobiliste — 14.30 Beli golob ponoči, roman — 15.00 Ljudstvo in domovina — 17.05 Inozemski tisk ob koncu tedna — 18.00 Mednarodna radijska univerza — 18.25 Osemnajsti avstrijski knjižni teden — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 20.00 K dnevu Združenih narodov — 20.30 Koncert Združenih narodov — 22.20 Svetovni šport.

Ponedeljek, 25. 10.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 16.00 Otroška ura — 16.30 Avstrijski leden 1965 — 17.25 Znanstvene knjige — 17.40 Oddaja za ženo — 19.30 Don Giovanni, drama.

Torek, 26. 10.: 8.20 Glasba na lekočnem Iraku — 10.00 Dan avstrijske zastave, prenos slavnostne seje državnega in zveznega zbora — 13.20 Medicinsko mesečno poročilo — 13.30 Pomembni orkestri — 15.05 Dežela plešalcev in goslačev — 16.00 Esej v našem času — 17.25 Znanje za vse — 17.40 Deset let dunajske opere — 19.30 Palet z nami — 20.30 Španska komedija — 21.30 O tem lahko govorimo.

Sreda, 27. 10.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.45 Otroška ura — 16.00 Strogost in sočulje — 16.30 Avstrijski leden 1965 — 17.40 Domači zdravnik — 19.30 Halo, teenagerji — 20.15 Vseh devet — 21.40 Poprivi, kar so drugi zagrešili.

Četrtek, 28. 10.: 8.10 Da, to je moja melodija — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Orkestralni koncert — 14.10 Pomembni orkestri — 15.35 Mali dunajski radijski orkester — 16.30 Avstrijski leden 1965 — 17.25 Raziskovalci v gosteh — 17.40 Oddaja za ženo — 19.30 Delamo bilanca — 21.00 Mitos in resnica — 22.15 Ob Kalsertärlu, pripovedka.

Petek, 29. 10.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.05 K dnevu šlednje — 19.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Po deželi gor in dol — 15.35

Ljubelj postaja turistični center

Šele nekaj mesecev je od tega, ko je bila izročena v promet sedežna vzpenjača, ki pelje od gostinskega lokala na jugoslovanski strani Ljubeljskega cestnega predora na bližnjo Zelenico. Čeprav je bil takrat dograjen le prvi del žičnice, je že minula zimska sezona dokazala, da bo ta naprava močno pospešila zimski šport v tem kraju. Tako iz Slovenije kakor tudi iz Koroške so zabeležili množične obiske izletnikov, ki so svoj prosti čas preživljali v prelepem planinskem svetu.

Vendar je žičnica na Zelenico le eden izmed objektov, ki jih je oziroma jih že bo staja pravi turistični center. Medtem je Kompas" iz Ljubljane na Ljubelju, kjer narejnilo turistično in avtobusno podjetje „Kompas namreč uredil tudi moderno opremljeno poslovalnico ob novi carinarnici, kjer so prostori menjalnice in prodajalne spominčkov. Minuli teden pa je bila na Ljubelju otvoritev preurejene in razširjene restavracije „Ljubelj“, v katero je podjetje Kompas vložilo 50 milijonov dinarjev in ustvarilo gostinski lokal, ki odgovarja tudi najbolj zahtevnim potrebam sodobnega gostinstva. Otvoritvene slavnosti so se poleg številnih zastopnikov iz Slovenije udeležili tudi gostje in novinarji iz Koroške. Trenutno pa je v teku gradnja drugega dela vzpenjače, ki bo tako na vmesni postaji kot tudi na vrhu Zelenice opremljena z modernimi okrepčevalnicami.

Ko bo do začetka nove zimske sezone dograjen tudi ta objekt, bo imel Ljubelj [vsaj na jugoslovanski strani] vse pogoje, da se razvije v privlačen turistični center, zanimiv ne samo za Slovenijo, marveč tudi za Koroško.

Mali sprehad skozi velika mesta — 16.00 Otroška ura — 17.25 Sodobna arhitektura v Afriki — 17.40 Kaj se učijo naši otroci — 19.30 Petje Hermenov, slušna igra — 21.00 Iz nabiralnika za pritožbe — 21.25 150 let tehnične visoke šole na Dunaju.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 23. 10.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 24. 10.: 7.30 Duhovni nagovor — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in vaščimo.

Ponedeljek, 25. 10.: 14.15 Poročila, objave — Kaj smo pripravili — Športni mozaik — 18.00 Za naše male poslušalce.

Torek, 26. 10.: 15.15 Poročila, objave — Žena in dom.

Sreda, 27. 10.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 28. 10.: 14.15 Poročila, objave — Slovenski samospjevi — Četrtekovo razmišljanje o svetu in ljudeh.

Petek, 29. 10.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Iz ljudstva za ljudstvo.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 202,4 — 202 m. UKV frekvence 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,5 — 97,9 MHz.

Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen v nedeljah): 4.30 Dobro jutro — 11.00 Turistični napotki — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Popoldanski koncert — 19.05 Glasbena razglednica — 22.10 Plesna glasba.

Sobota, 23. 10.: 8.05 Izbor komorne in orkestralne glasbe — 9.25 Mladi glasbeniki pred mikrofonom — 10.15 Pisani

operni spored — 12.05 Divertimento za godalni orkester — 12.40 Jesen na deželi — 14.05 Odlomki iz oper jugoslovanskih avtorjev — 14.35 Voščila — 15.30 Naši amaterji pojo — 17.35 Najpriljubljenejše popevke preteklega tedna — 18.34 S knjižnega trga — 20.00 Sobolni koncert lahke glasbe — 20.30 Pokaži, kaj znaš — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 24. 10.: 8.05 Na divjem zapadu, mladinska radijska igra — 9.05 Vaščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.45 Ljubiteljem lahke glasbe — 11.45 Nedeljska reportaža — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Znamenite orije — 14.40 Šport in glasba — 16.00 Humoreska tedna — 17.30 Obračun, igra — 18.38 Poljudne violinske skladbe — 20.00 Slavnostni koncert ob dnevu Združenih narodov — 22.10 Glasba ne pozna meja.

Ponedeljek, 25. 10.: 8.05 Komorna in solistična glasba — 8.55 Za mlade radovedneže — 10.15 Glasbeniki stare Ljubljane — 10.35 Naš podlistek — 12.00 Slovaška suita — 12.40 Iz slovenske narodne skrinje — 14.05 Bravničarjeve skladbe — 14.35 Voščila — 15.30 Stare slovenske zborovske skladbe — 18.45 Družba in čas — 20.00 Ansambel Mojmirja Sepeta — 20.15 Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije — 22.10 Zveneči akordi.

Torek, 26. 10.: 8.05 Komorna in simfonična glasba — 9.25 Sprehad z velikimi zabavnimi orkestri — 10.15 Pojo slovenski operni pevci — 12.05 Slavnih virtuozov — 12.40 Na kmečki peči — 15.30 V torko nasvidenje — 18.25 Ansambel Weekend in ansambel Francija Puharja — 18.45 Na mednarodnih križpoljih — 20.00 Mali koncert Slovenskega okteta — 20.20 Babje leto, igra — 21.20 Razpolaženjski zvoki — 22.15 Jugoslovanska glasbena tribuna.

Sreda, 27. 10.: 8.05 Komorna, operna in orkestralna glasba — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.30 V svetu

Ta teden vam priporočamo:

Za ljubitelje napetih zgodb

- Georges Simenon: **MAIGRETOVA PRVA PREISKAVA** in drugi kriminalni romani, 224 str., br. 28 šil.
- Hans Habe: **V IMENNU HUDIČA**, pustolovska življenjska zgodba vohuna, 468 str., pl. 79 šil.
- Matevž Hacc: **TIHOTAPCI**, roman iz razburljivega življenja tihotapcev konj, 208 str., br. 20 šil.
- Agathe Christie: **SMRT PRIDE NA KONCU**, kriminalni roman, 64 str., br. 5 šil.
- Aleksej P. Čapigin: **STENKA RAZIN**, zgodovinski roman o junaškem voditelju bojevitih kozakov, 700 str., ppl. 54 šil.
- Aleksej Tolstoj: **AELITA**, fantastičen roman o poletu na Mars, 164 str., kart. 22 šil.
- Edgar Wallace: **MOŽ S TUJIM IMENOM**, kriminalni roman, 64 str., br. 5 šil.
- Herbert Wendt: **LADJA S PREKLETIMI**, zapiski z nevarnih ekspedicij, 292 str., br. 38 šil.
- Nikos Kazantzakis: **KAPITAN MIHALIS**, napet roman iz osvobodilnih bojev na Kreti, 572 str., ppl. 45 šil.
- C. S. Forester: **ODLOŽENO PLAČILO**, kriminalni roman, 116 str., br. 10 šil.
- John Dickson Carr: **SPEČA SFINGA**, napet roman iz življenja vohunov, 196 str., br. 22 šil.
- Henrik Sienkiewicz: **V PUŠČAVI IN GOŠČAVI**, povest o čudovitih in grozljivih dogodivščinah v Afriki, 344 str., slik. priloge, br. 40 šil.
- Georges Simenon: **MAIGRET IN TRUPO BREZ GLAVE**, kriminalni roman, 64 str., br. 5 šil.
- Herbert G. Wells: **PRVI LJUDJE NA MESECU**, fantastična zgodba o vesoljskih poletih, 208 str., ilustr., br. 18 šil.
- Jean Lee Latham: **SREČNO KAPITAN BOWDITCHI**, roman iz zanimivega ter nevarnega življenja mornarjev, 280 str., ppl. 40 šil.
- Arthur Conan Doyle: **PRIGODE SHERLOCKA HOLMESA**, detektivske zgodbe, 216 str., br. 38 šil.
- Carter Dickson: **USODNIH PET ŠKATEL**, kriminalni roman, 128 str., br. 10 šil.
- Nevil Shute: **SKOZI PEKEL MALAJE**, pretresljive zgodbe iz časov japonske okupacije na Malaji, 340 str., ppl. 51 šil.
- Frank Arnau: **NA VROČEM ASFALTU RIA**, kriminalni roman, 128 str., ppl. 18 šil.
- Kenneth Roberts: **ARUNDEL**, napet roman iz časov ameriških osvobodilnih bojev, 516 str., pl. 50 šil.
- Edgar Wallace: **SKRIVNOST RUMENE NARCISE**, kriminalni roman, 184 str., br. 42 šil.
- Georges Simenon: **ZLOČIN NA HOLANDSKEM**, kriminalni roman, 64 str., br. 5 šil.
- Karl May: **VINETOU**, roman iz življenja med Indijanci, devet zvezkov skupaj 1040 str., br. 90 šil.

OOO

- Erich M. Remarque: **NEBESA NE POZNAJO IZBRANCEV**, roman o ljubezni dveh ljudi pred ozadjem smrti, 272 str., ppl. 80 šil.
- Wl. St. Reymont: **LETO 1794**, zgodovinski roman iz stare Poljske, 848 str., pl. 78 šil.
- Upton Sinclair: **PETROLEJ**, roman o civilizaciji v južni Kaliforniji, 692 str., pl. 58 šil.
- John Steinbeck: **VZHODNO OD RAJA**, roman iz ameriškega življenja, dve knjigi skupaj 824 str., br. 50 šil.

Knjige lahko naročite po pošti. Plačilo možno tudi v obrokih.

Knjigarna „Naša knjiga“, Wulfengasse

lahke glasbe — 10.45 Človek in zdravje — 12.05 Odlomki iz oper — 12.40 Mali vokalni ansambli — 14.35 Voščila — 15.30 Koncert godbe na pihala iz Prage — 18.40 Naš razgovor — 20.00 Madame Butterfly, opera.

Četrtek, 28. 10.: 8.05 Simfonična glasba — 9.25 Hvalni medvedek, glasbena pravljica — 10.15 Solisti zagrebške opere — 12.05 Capriccio — 12.40 Cez hrib in dol — 14.05 Divja jaga, simfonična pesnitev — 16.30 S pihalnimi godbami v ritmu koračnice — 17.05 Turistična oddaja — 18.20 Odskočna deska — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Četrtek večer — 21.00 Večer umetniške besede.

Petek, 29. 10.: 8.05 Operne melodije — 8.55 Pionirski tednik — 10.15 Iz Španije — 10.35 Novost na knjižni polici — 12.05 Iz oper Carla Weberja — 12.40 Slovenske narodne — 14.35 Naši amaterski zbori pojo — 15.30 Veseli hribovci in trio Slavka Avsenika — 15.45 V svetu znanosti — 18.20 Plesni orkester RTV Ljubljana — 18.45 Kulturni glasbo — 20.20 Tedenski zunanepolični pregled — 20.30 Naši skladatelji pred mikrofonom — 21.45 Oddaja o morju in pomorščakih.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 23. 10.: 17.03 Kdo bo rokodelil z nami — 17.35 Deček in njegov mali medved — 18.35 Kaj vidimo novega — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Cirkus Krone — 21.45 Hudoba, kriminalka.

Nedelja, 24. 10.: 17.00 Pred mišmi svarimo — 17.45 Svet mladine — 18.15 Zasluzek na tehničarji — 19.00 Oknar — 19.30 Aktualni šport — 20.10 Poročila — 20.20 Očarljiva gospodična, veseloigra — 21.55 Dan Združenih narodov — 22.55 Sedem dni svetovnih dogajanj.

Ponedeljek, 25. 10.: 18.30 Tečaj francoščine — 19.00 Kitara za vse — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Posli gospoda Marcadeta, komedija — 21.25 Mestni pogovori.

Torek, 26. 10.: 18.18 Tečaj angleščine — 18.45 Donavske dogodivščine — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Sappho, za-loigra.

Sreda, 27. 10.: 11.03 Concertgebouw-orkester — 17.03 Mali nauk v risanju — 17.35 Deček in njegov golob — 17.50 Mala športna abeceda — 18.30 Tečaj francoščine — 19.00 Razmišljanje se obrestuje — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kdo sem — 21.00 Tovarištvo, socialna drama — 22.30 Podobe iz Avstrije.

Četrtek, 28. 10.: 10.30 Tovarištvo dogodivščine — 11.00 Pomagajte pomagati — 18.30 Tečaj angleščine — 19.00 Športni kalejdoskop — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Kralj umira, prenos iz Berlina — 21.45 Melodije, ki ne odzvenijo — 22.45 Deset let zvezne vojske.

Petek, 29. 10.: 11.03 Tovarištvo — 12.35 Podobe iz Avstrije — 18.30 Za prijatelja znamk — 19.00 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prepri brez ljubezni, veseloigra — 21.50 Z očmi naših otrok.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 23. 10.: 17.40 Kje je, kaj je — 17.55 Zaki pokli, lutkovna oddaja — 18.10 Vsaka sobota — 18.25 Obzornik — 18.45 Kozjaki, mladinska igra — 19.40 Cickak — 20.00 Dnevnik — 20.40 Sprehad skozi čas — 21.40 Druga plat medalje — 22.00 Kriza, film.

Nedelja, 24. 10.: 9.15 Pošta — 9.30 Narodna glasba — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Oddaja za otroke — 11.30 Cirkuski deček — 12.00 Nedeljska konferenca — 13.00 Športno popoldne — 19.00 V nedeljo ob sedmih — 20.00 Dnevnik — 20.45 Oddaja za pomorščake — 21.45 Grindl, film.

Ponedeljek, 25. 10.: 11.40 Leto 1848: Kaj Slovenci zahlevamo — 17.40 Angleščina — 18.10 Risanke — 18.25 Obzornik — 18.45 Kuharski nasveti — 19.15 Tedenski športni pregled — 20.00 Dnevnik — 20.30 Gledališki prenos — 21.30 Mali komorni koncert.

Sreda, 27. 10.: 16.40 Govorimo rusko — 17.00 Učimo se angleščine — 17.40 Tiklak — 17.55 Slike sveta — 18.25 Obzornik — 18.45 Glasbena sreda — 19.45 Cickak — 20.00 Dnevnik — 20.30 Mednarodna ura — 21.30 Kulturna panorama.

Četrtek, 28. 10.: 11.00 Angleščina — 17.40 Združenje radovednežev — 18.25 Obzornik — 18.45 Tala, kupi mi diplo — 19.10 Koncert resne glasbe — 19.40 Mladinski tednik — 20.00 Dnevnik — 20.40 Zaljubljeni bratec, opera.

Petek, 29. 10.: 16.40 Govorimo rusko — 17.00 Učimo se angleško — 18.00 Olroški magazin — 18.25 Obzornik — 18.45 Pismo občana — 19.15 Narodna glasba — 19.40 Akcija — 20.00 Dnevnik — 20.40 Celovečerni film.

RADIO TRST

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 23. 10.: 12.15 Mozaik prvenstev in rekordov — 15. Glasbena oddaja za mladino — 16.00 Volan — 19.15 Družinski obzornik — 20.35 Teden v Italiji — 21.00 Grof Monte Christo, drama.

Nedelja, 24. 10.: 8.30 Kmetijska oddaja — 10.15 Od nedelje do nedelje — 11.15 Oddaja za najmlajše — 13.00 Odmevi tedna v naši deželi — 15.30 Praznični uhanj, enodejanka — 18.30 Plošče za polje — 20.30 Iz slovenske folklorne.

Ponedeljek, 25. 10.: 12.15 Liki naše preteklosti — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 19.15 Poglavlje iz zgodovine slovenske književnosti — 20.35 Zvoki uglašeni na temo — 21.00 Johnny, igra.

Torek, 26. 10.: 12.15 Naš vrt — 18.30 Koncertisti naše dežela — 19.00 Plošče za vas — 21.30 Humoreske preteklega stoletja — 22.50 Nova glasba.

Sreda, 27. 10.: 11.45 Tržaški motivi — 12.15 Pomenek s poslušalkami — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.30 Slovenska klavirska glasba — 19.15 Higiena in zdravje — 20.35 Z italijanskih festivalov popevk — 21.00 Simfonični koncert.

Četrtek, 28. 10.: 12.00 Iz slovenske folklorne — 18.30 Klasiki moderne glasbe — 19.00 Pisani balončki — 21.00 Grof Monte Christo — 22.40 Slovenski solisti.

Petek, 29. 10.: 12.15 Pomenek s poslušalkami — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.30 Ob desetletnici smrti Josipa Slavenskega — 19.00 Pevski zbori Furlanije-Juljske krajine — 19.15 Zlata žlica — 20.35 Gospodarstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe.

PEČI
ŠTEDILNIKE

v največji izbiri dobavi

Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.

Dobrla vas - Eberndorf
tel. 0-42-36 281

Gesucht **Serviertochter**, auch Anfängerin, monatlicher Verdienst Fr. 500.— bis Fr. 700.— nebst freier Station. Familienanschluss.

Offerten mit Bild an: Familie Werner